

A – Dejavnost Splošnega sodišča leta 2010

Marc Jaeger, predsednik

Leto 2010 je bilo za Splošno sodišče leto delne zamenjave, saj se je nanašala na štirinajst njegovih članov. Medtem ko je bilo enajst članov ponovno imenovanih, so se od Splošnega sodišča morali posloviti trije člani, ki so imeli več kot 27 let delovnih izkušenj v sodniški službi: A.W.H. Meij in M. Vilaras, sodnika na Splošnem sodišču od leta 1998, in V.M. Ciucă, sodnik na Splošnem sodišču od leta 2007, ki so jih nadomestili M. Van der Woude, D. Gratsias in A. Popescu. Poleg tega je 29. junija 2010 odstopil T. Tchipev, sodnik na Splošnem sodišču od leta 2007. Januarja 2011 ni bil predlagan še noben kandidat, ki bi ga nadomestil.

Zaradi velikega vpliva teh dogodkov na sodni koledar (v osem običajnih sestav sodišča je bil vključen vsaj en član, čigar mandat je potekel leta 2010) je bila potrebna izjemna organiziranost, da ne bi bila ovirana sodna dejavnost.

Poleg tega je bil odbor iz člena 255 PDEU prvič pozvan, da pred odločitvijo držav članic izda mnenje – za katerega je po Lizbonski pogodbi pristojen – o ustreznosti kandidatov za opravljanje nalog sodnika. Čeprav je ta postopek, ki je namenjen zagotavljanju neodvisnosti in usposobljenosti članov Sodišča in Splošnega sodišča, vsekakor dobrodošel, pa je zaradi njega vendarle prišlo do zamude pri delni zamenjavi članov. V prihodnosti si morajo vsi udeleženci v postopku imenovanja prizadevati za preprečitev teh zamud in s tem resnih ovir za nemoteno delovanje sodnega sistema, ki jih take zamude povzročajo. Rezultatov Splošnega sodišča leta 2010 ni mogoče analizirati brez upoštevanja teh dogodkov, ki so neodvisni od volje in prizadevanj sodišča, da se sooči z razvojem na področju sporov, za katerega so značilni povečanje, raznolikost in zapletenost.

Leto 2010 je bilo glede statistike zaznamovano z različnimi trendi. Prvi je izredno povečanje števila vloženih zadev, in sicer s 568 zadev (leta 2009) na 636 zadev (leta 2010), kar je največ doslej.¹ Drugi trend je ohranitev števila končanih zadev, ki je občutno večje od 500 (527 končanih zadev), in to kljub zgoraj opisanim neugodnim okoliščinam. Tak rezultat pa vendarle ni zadostoval za omejitev povečanja števila nerešenih zadev, ki jih je bilo 1300 na dan 31. december 2010. Tretji trend se nanaša na trajanje postopka, ki je bistveno merilo za ocenjevanje sodne dejavnosti. Zaradi poudarka na hitrosti reševanja zadev, se je to trajanje zelo skrajšalo, v povprečju za 2,5 meseca (s 27,2 meseca leta 2009 na 24,7 meseca leta 2010). To skrajšanje je še večje pri zadevah, končanih s sodbo, na področjih, ki so od ustanovitve Splošnega sodišča v središču reševanja sporov pred Splošnim sodiščem (to so vsa področja razen pritožb in intelektualne lastnine), za katere je bilo ugotovljeno skrajšanje trajanja postopka za več kot sedem mesecev.

Reforme, ki jim je treba slediti, in velika prizadevanja sodišča bi morala v neki meri omogočiti izboljšanje teh rezultatov. Vendar se tega ne sme doseči zaradi zmanjšanja kakovosti opravljenega sodnega nadzora, ki je jamstvo za učinkovitost sodnega varstva, ta pa sestavni del Unije prava.

Namen predstavitve v nadaljevanju je podati pregled raznolikosti in včasih zapletenosti področja dejavnosti Splošnega sodišča v njegovi funkciji sodišča, ki odloča o zakonitosti (I), odškodninskih sporih (II), pritožbah (III) in predlogih za izdajo začasnih odredb (IV).

¹ Brez velikih skupin enakih ali podobnih zadev.

I. Spori o zakonitosti

Dopustnost ničnostnih tožb

1. Akti, zoper katere je mogoče vložiti tožbo

Akti, zoper katere se lahko vloži ničnostna tožba v smislu člena 263 PDEU, so ukrepi, ki ustvarjajo take zavezujoče pravne učinke, ki vplivajo na interese tožeče stranke tako, da pomembno spremenijo njen pravni položaj.²

Splošno sodišče je v sodbi z dne 20. maja 2010 v zadevi *Nemčija proti Komisiji* (T-258/06, še neobjavljena) preučevalo pogoje, pod katerimi je mogoče sporočilo Komisije, ki je bilo objavljeno v seriji C Uradnega lista, šteti za izpodbojni akt.

V obravnavani zadevi je Zvezna republika Nemčija predlagala razglasitev ničnosti sporočila³, katerega namen je bil izraziti splošen pristop Komisije glede uporabe vseh temeljnih zahtev za oddajo javnih naročil, ki neposredno izhajajo iz pravil in načel Pogodbe, zlasti iz načel prepovedi diskriminacije in preglednosti, v zvezi z oddajo javnih naročil, ki niso zajeta ali so samo delno zajeta v direktivah o javnih naročilih⁴.

Da bi Splošno sodišče ugotovilo, ali je ta akt, za katerega je Komisija trdila, da je le razlagalen, izpodbojen, si je prizadevalo ugotoviti, ali sporočilo glede na svojo vsebino ustvarja nove pravne učinke glede na tiste, ki izhajajo iz uporabe temeljnih načel Pogodbe. Preizkusiti je bilo namreč treba, ali so v sporočilu zgolj pojasnjene določbe o prostem pretoku blaga, svobodi ustanavljanja in svobodi opravljanja storitev, načela prepovedi diskriminacije, enakega obravnavanja in sorazmernosti ter pravila preglednosti in vzajemnega priznavanja, ki se uporabljajo za javna naročila, ki niso zajeta ali so samo delno zajeta v direktivah o javnih naročilih, ali pa so v njem določene posebne ali nove obveznosti glede na te določbe, načela in pravila. Zgolj na podlagi okoliščine, da razlagalnega sporočila glede na njegovo obliko, naravo ali besedilo ni mogoče šteti za akt, katerega namen je zagotoviti pravne učinke, ni mogoče sklepati, da nima zavezujočih pravnih učinkov. Okoliščina, da je ta akt bil oziroma ni bil objavljen, v zvezi s tem ni upoštevana.

Splošno sodišče je po temeljitem preizkusu sporočila sklenilo, da to ne vsebuje novih pravil na področju oddaje javnih naročil, ki bi presegala obveznosti, ki jih določa obstoječe pravo, in da v teh okoliščinah ne ustvarja zavezujočih pravnih učinkov, ki bi vplivali na pravni položaj Zvezne republike Nemčije.

2. Časovna uporaba člena 263 PDEU

Člen 230, četrti odstavek, ES pogojuje dopustnost tožb, ki jih vložijo posamezniki zoper akte, ki niso naslovljeni nanje, z dvojnimi pogoji, in sicer da izpodbijani akt tožeče stranke zadeva neposredno in posamično. V skladu s sodno prakso lahko fizične in pravne osebe, na katere

² Sodba Sodišča z dne 11. novembra 1981 v zadevi *IBM proti Komisiji* (60/81, Recueil, str. 2639, točka 9).

³ Razlagalno sporočilo Komisije o zakonodaji Skupnosti, ki velja za oddajo javnih naročil, ki niso zajeta ali so samo delno zajeta v direktivah o javnih naročilih (UL 2006 C 179, str. 2).

⁴ Direktiva 2004/17/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 31. marca 2004 o usklajevanju postopkov za oddajo javnih naročil naročnikov v vodnem, energetskem in transportnem sektorju ter sektorju poštnih storitev (UL L 134, str. 1) in Direktiva 2004/18/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 31. marca 2004 o usklajevanju postopkov za oddajo javnih naročil gradenj, blaga in storitev (UL L 134, str. 114).

odločba ni naslovljena, trdijo, da jih posamično zadeva, le če nanje vpliva zaradi njihovih posebnih lastnosti ali dejanskega položaja, na podlagi katerega se razlikujejo od vseh drugih oseb, in so zato posamično opredeljene podobno kot naslovniki.⁵

Z začetkom veljavnosti Lizbonske pogodbe, to je 1. decembra 2009, so se pogoji za dopustnost ničnostne tožbe spremenili. Tako lahko v skladu s členom 263, četrti odstavek, PDEU fizične ali pravne osebe vložijo tožbe zoper akte, ki se nanje neposredno in posamično nanašajo, in zoper predpise, ki se nanje neposredno nanašajo, vendar ne potrebujejo izvedbenih ukrepov.

Splošno sodišče je moralo pred vsebinsko razlago teh določb rešiti vprašanje njihove časovne uporabe. Zaradi pomembnosti tega vprašanja je Splošno sodišče ob tej priložnosti odločalo v velikem senatu.

Predmet dveh upoštevni zadev, *Norilsk Nickel Harjavalta in Umicore proti Komisiji* ter *Etimine in Etiproducs proti Komisiji* (sklepa z dne 7. septembra 2010, T-532/08 in T-539/08, še neobjavljena), je bil predlog za razglasitev ničnosti Direktive 2008/58/ES⁶ in Uredbe (ES) št. 790/2009⁷, zaradi katerih je bila spremenjena razvrstitev nekaterih spojin nikljevega karbonata.

Glede na to, da sta bili tožbi vloženi 5. decembra 2008, je Komisija vložila ugovor nedopustnosti, pri čemer je zatrjevala, da izpodbijana akta tožečih strank nista zadevala posamično v smislu člena 230 ES. Ker je medtem začela veljati Lizbonska pogodba, sta tožeči stranki trdili, da se na podlagi novih določb člena 263, četrti odstavek, PDEU ta pogoj za dopustnost za izpodbijana akta ne uporablja več. Postavilo se je tudi vprašanje, ali se člen 263, četrti odstavek, PDEU uporablja *ratione temporis* za zadevni tožbi in na splošno za vse tožbe, o katerih ob začetku veljavnosti Lizbonske pogodbe še ni bilo odločeno.

Splošno sodišče je ob ugotovitvi, da za to v PDEU ni bilo nobene prehodne določbe, poudarilo, da iz ustaljene sodne prakse izhaja, da je treba v skladu z reko *tempus regit actum* o vprašanju dopustnosti tožbe odločiti na podlagi pravil, ki so veljala na dan vložitve tožbe, in da se pogoji za dopustnost tožbe presojuje glede na trenutek vložitve tožbe, in sicer glede na trenutek vložitve vloge, ki jo je mogoče dopolniti le, če se dopolnitev opravi pred iztekom roka za vložitev tožbe. Nasprotna rešitev bi povzročila tveganje samovoljnosti pri izvajanju sodne oblasti, ker bi bila dopustnost tožbe odvisna od – tudi negotovega – datuma izreka odločitve Splošnega sodišča, s katero bi se končal postopek.

Te presoje ne izpodbije niti trditev, da je člen 263 PDEU del postopkovnih pravil, o katerih je bilo v sodni praksi odločeno, da se v nasprotju z vsebinskimi ali materialnopravnimi pravili običajno uporabljajo za vse spore, ki potekajo, ko ta pravila začnejo veljati. Celo ob predpostavki, da vprašanje sodne pristojnosti spada na področje postopkovnih pravil, je Splošno sodišče razsodilo, da je treba za opredelitev veljavnih določb, z vidika katerih je treba presojeti dopustnost ničnostne tožbe, vložene zoper akt Unije, uporabiti reko *tempus regit actum*.

⁵ Sodba Sodišča z dne 15. julija 1963 v zadevi *Plaumann proti Komisiji* (25/62, Recueil, str. 197 in 223).

⁶ Direktiva Komisije 2008/58/ES z dne 21. avgusta 2008 o trideseti spremembi Direktive Sveta 67/548/EGS o približevanju zakonov in drugih predpisov v zvezi z razvrščanjem, pakiranjem in označevanjem nevarnih snovi za namen njene prilagoditve tehničnemu napredku (UL L 246, str. 1).

⁷ Uredba Komisije (ES) št. 790/2009 z dne 10. avgusta 2009 o spremembi Uredbe (ES) št. 1272/2008 Evropskega Parlamenta in Sveta o razvrščanju, označevanju in pakiranju snovi ter zmesi z namenom njene prilagoditve tehničnemu in znanstvenemu napredku (UL L 235, str. 1).

3. Pravni interes

Pojem pravnega interesa, s katerim je pogojena dopustnost ničnostne tožbe, je bil predmet pojasnil v zvezi z različnimi vidiki, predstavljenimi v nadaljevanju.

Prvič, ničnostna tožba, ki jo vloži fizična ali pravna oseba, je dopustna le, če ima tožeča stranka interes, da se ugotovi ničnost izpodbijanega akta. Tak interes predpostavlja, da ima lahko razglasitev ničnosti tega akta kot taka pravne učinke, ali povedano drugače, da ima lahko stranka, ki je vložila tožbo, zaradi izida tožbe koristi.⁸ Pravni interes mora biti podan do razglasitve sodne odločbe, sicer se postopek ustavi.⁹

Splošno sodišče je v sodbi z dne 19. januarja 2010 v združenih zadevah *Co-Frutta proti Komisiji* (T-355/04 in T-446/04, ZOdl., str. II-1)¹⁰ pojasnilo presojo, ki jo je treba opraviti v zvezi s pravnim interesom, kadar posameznik zaradi prošnje za dostop do dokumentov Komisije vloži dve zaporedni tožbi, eno za razglasitev ničnosti odločbe zaradi molka organa, s katero je Komisija zavrnila prošnjo za dostop, drugo pa za razglasitev ničnosti odločbe Komisije, ki je bila sprejeta po prvi odločbi zaradi molka organa.

V obravnavani zadevi je družba Co-Frutta, ki je družba italijanskega prava in ki ima zorilnice banan, na Generalni direktorat (GD) Komisije za kmetijstvo vložila prošnjo za dostop do dokumentov Komisije v zvezi z uvozniki banan, registriranimi v Evropski skupnosti. Tožeča stranka je zaradi odklonilnega odgovora generalnega direktorja GD za kmetijstvo vložila potrdilno prošnjo pri generalnem sekretarju Komisije, na to prošnjo pa je po poteku petnajstdnevnega roka, določenega v Uredbi (ES) št. 1049/2001¹¹, dobila odklonilen odgovor zaradi molka organa. Tožeča stranka je pred Splošnim sodiščem izpodbijala zakonitost teh dveh odločb (predmet v zadevi T-355/04).

Generalni sekretar Komisije je po dveh mesecih sprejel odločbo, s katero je v bistvu potrdil svojo odločbo zaradi molka organa, pri čemer je vendarle dovolil dostop samo do dela zaprošenih dokumentov. Tožeča stranka je zoper to odločbo vložila novo tožbo (predmet v zadevi T-446/04).

Splošno sodišče je v zvezi s tem ugotovilo, da je tožeča stranka zaradi sprejetja poznejše odločbe, za katero je prav tako predlagala, naj se razglasi za nično, izgubila pravni interes glede odločbe zaradi molka organa in da je treba postopek v zadevi T-355/04 ustaviti. Komisija je namreč s sprejetjem odločbe dejansko odpravila odločbo zaradi molka organa, ki je nastala predhodno. Splošno sodišče je tudi ugotovilo, da bi morebitna razglasitev ničnosti odločbe zaradi molka organa zaradi procesne kršitve lahko pomenila le sprejetje nove odločbe, ki bi bila po vsebini enaka sprejeti odločbi. Poleg tega preizkusa tožbe zoper odločbo zaradi molka organa ni mogoče upravičiti niti s ciljem izoginitve temu, da bi se ponovila očitana nezakonitost, niti s ciljem, da bi se omogočila vložitev morebitne odškodninske tožbe, ker bi bila ta cilja lahko dosežena s preizkusom tožbe zoper sprejeto odločbo, ta tožba pa je bila tudi edina razglašena za dopustno.

⁸ Glej sodbo Splošnega sodišča z dne 28. septembra 2004 v zadevi *MCI proti Komisiji* (T-310/00, ZOdl., str. II-3253, točka 44 in navedena sodna praksa).

⁹ Sodba Sodišča z dne 7. junija 2007 v zadevi *Wunenburger proti Komisiji* (C-362/05 P, ZOdl., str. I-4333, točka 42).

¹⁰ Glej tudi sodbo z dne 10. decembra 2010 v združenih zadevah *Ryanair proti Komisiji* (od T-494/08 do T-500/08 in T-509/08, še neobjavljena).

¹¹ Uredba Evropskega parlamenta in Sveta (ES) št. 1049/2001 z dne 30. maja 2001 o dostopu javnosti do dokumentov Evropskega parlamenta, Sveta in Komisije (UL L 145, str. 43).

Drugič, Splošno sodišče je v sodbi z dne 11. maja 2010 v zadevi *PC-Ware Information Technologies proti Komisiji* (T-121/08, še neobjavljena) uporabilo sodno prakso, po kateri je – čeprav se pravni interes presoja zlasti glede na neposredno korist, ki naj bi jo imela tožeča stranka zaradi razglasitve ničnosti zadevnega akta – njena tožba dopustna, če bi se zaradi predlagane razglasitve ničnosti preprečil nastanek zatrjevanje nezakovitosti v prihodnje¹². Zato je tožbo, ki jo je vložil ponudnik, izključen iz postopka oddaje javnega naročila, zoper odločbo Komisije o zavrnitvi njegove ponudbe, razglasilo za dopustno, čeprav je bilo javno naročilo delno že izvršeno. Splošno sodišče je razsodilo, da obstaja v zvezi z okvirno pogodbo, kot je zadevna, o enotnem dobavitelju za pridobivanje računalniških programov in licenc dobavitelja Microsoft, ki bi lahko služila za vzorec za podobne pogodbe v prihodnje, interes, da se v prihodnje prepreči ponovitev nezakovitosti, ki jo zatrjuje tožeča stranka.

Tretjič, Splošno sodišče je v sodbi z dne 21. maja 2010 v združenih zadevah *Francija in drugi proti Komisiji* (T-425/04, T-444/04, T-450/04 in T-456/04, še neobjavljena, v pritožbenem postopku) opozorilo na poseben položaj, ki ga določa Pogodba glede držav članic v zvezi z dokazovanjem pravnega interesa, pri čemer je ta pojem razlikovalo od pojma izpodbojnega akta.

Splošno sodišče je poudarilo, da Pogodba jasno razlikuje med pravico do ničnostne tožbe institucij in držav članic na eni strani ter pravico do ničnostne tožbe fizičnih in pravnih oseb na drugi strani, ker imajo vse države članice pravico, da z ničnostno tožbo izpodbijajo zakonitost odločb Komisije, ne da bi se izvajanje te pravice pogojevalo z utemeljevanjem pravnega interesa. Državi članici torej za utemeljitev dopustnosti tožbe ni treba dokazati, da ima akt Komisije, ki ga izpodbija, zanj pravne učinke. Poleg tega se pojma pravnega interesa ne sme zamenjevati s konceptom izpodbojnega akta, na podlagi katerega mora akt, zato da je lahko predmet ničnostne tožbe, povzročati pravne učinke, ki lahko vplivajo na položaj, to pa je treba ugotoviti tako, da se preveri njegova vsebina. Ker je v obravnavani zadevi izpodbijana odločba pomenila tak izpodbojni akt, ki ustvarja zavezujoče pravne učinke, je bilo dopustno, da Francoska republika kot država članica vložila ničnostno tožbo, ne da bi ji bilo treba glede tega utemeljiti pravni interes.

Pravila o konkurenci, ki veljajo za podjetja

1. Splošno

(a) Pojem podjetniškega združenja

Splošno sodišče je v sodbi z dne 26. oktobra 2010 v zadevi *CNOP in CCG proti Komisiji* (T-23/09, še neobjavljena) omililo opredelitev podjetniškega združenja v okviru odločb o pregledih Komisije. Člen 20(4) Uredbe (ES) št. 1/2003¹³ določa, da lahko Komisija izvaja vse potrebne preglede podjetij in podjetniških združenj. V zadevi, v kateri je bila izdana ta sodba, sta Conseil national de l'Ordre des pharmaciens (CNOP) in Conseil central de la section G (CCG) de l'Ordre national des pharmaciens (ONP), naslovnika izpodbijane odločbe skupaj z ONP, izpodbijala opredelitev podjetij ali podjetniških združenj, ki jo je v zvezi z njima podala Komisija, in posledično pravico te institucije, da izvede preglede v njihovih prostorih. Splošno sodišče je najprej opozorilo, da je treba upoštevati posebno naravo odločb o pregledu. Predvsem pa ob upoštevanju dejstva, da se take odločbe izdajo na začetku preiskave, v tej fazi ni mogoče dokončno presoditi, ali je dejanja ali

¹² Sodba Splošnega sodišča z dne 25. marca 1999 v zadevi *Gencor proti Komisiji* (T-102/96, Recueil, str. II-753, točka 41).

¹³ Uredba Sveta (ES) št. 1/2003 z dne 16. decembra 2002 o izvajanju pravil konkurence iz členov 81 [ES] in 82 [ES] (UL 2003, L 1, str. 1).

odločbe naslovnikov ali drugih subjektov mogoče opredeliti kot sporazume med podjetji, sklepe podjetniških združenj ali usklajena ravnanja, ki so v nasprotju s členom 81(1) ES (postal člen 101(1) PDEU), ali kot ravnanja iz člena 82 ES (postal člen 102 PDEU). V tej fazi namreč ne gre za presojo konkretnih ravnanj, saj je namen pregleda zbrati dokaze o domnevnih ravnanjih. Splošno sodišče je nato poudarilo, da je Komisija ugotovila, da so ONP in tožeči stranki organizacije, ki združujejo in zastopajo določeno število strokovnjakov, ki jih je mogoče opredeliti kot podjetja v smislu člena 81 ES. Vprašanje, ali sta bili tožeči stranki pri izvajanju konkretnih pooblastil izvzeti s področja uporabe člena 81 ES ali ne, je bilo očitno prezgodnje in bo o njem treba odločiti v okviru končne odločbe. Zato je Splošno sodišče sklenilo, da je Komisija v fazi, v kateri je bila sprejeta izpodbijana odločba, lahko menila, da so ONP in tožeči stranki podjetniška združenja v smislu člena 20(4) Uredbe št. 1/2003.

(b) Opredelitev trga

Splošno sodišče je imelo v sodbi z dne 15. decembra 2010 v zadevi *CEAHR proti Komisiji* (T-427/08, še neobjavljena) priložnost opozoriti na način opredelitve upoštevne trga, ki vključuje tudi poprodajne trge. Splošno sodišče je v tej sodbi poudarilo, da je Komisija v izpodbijani odločbi navedla, da trg rezervnih delov za primarne produkte neke znamke ne more pomeniti ločenega trga v dveh primerih: prvič, ko lahko potrošnik preide na rezervne dele drugega proizvajalca, in drugič, ko lahko potrošnik preide na drug primarni proizvod, da bi se izognil povišanju cen na trgu rezervnih delov. Vendar je Splošno sodišče v zvezi s tem pojasnilo, da mora Komisija dokazati, da bi potrošniki pri zmernem in stalnem povišanju cen prešli na druge proizvode, primarne ali sekundarne, zaradi česar tako povišanje ne bi bilo dobičkonosno. Dodalo je, da dokaz o obstoju povsem teoretične možnosti prehoda potrošnikov na drug primarni proizvod ne more zadostovati za dokazovanje za opredelitev upoštevne trga, ker ta temelji na konceptu obstoja učinkovite konkurence. Splošno sodišče je sklenilo, da je Komisija ob upoštevanju, da so bili v obravnavani zadevi primarni in sekundarni proizvodi del istega trga, ne da bi bilo dokazano, da bi zmerno povišanje cen proizvodov proizvajalca na sekundarnem trgu povzročilo premik povpraševanja k proizvodom drugega proizvajalca na primarnem trgu, storila očitno napako pri presoji.

(c) Pregledi

Obveznost obrazložitve

Splošno sodišče je v zgoraj navedeni sodbi *CNOP in CCG proti Komisiji* pojasnilo obseg obveznosti obrazložitve, ki jo ima Komisija v okviru odločbe o pregledu. Splošno sodišče je najprej poudarilo, da v izpodbijani odločbi ni posebne argumentacije o tem, zakaj se poklicna organizacija, kot je zadevna, in njeni organi v tem primeru štejejo za podjetniška združenja. Vendar je nato navedlo, da Komisija v fazi upravnega postopka, v kateri izda odločbe o pregledu, nima natančnih informacij, na podlagi katerih bi lahko proučila, ali je zadevna ravnanja ali akte mogoče opredeliti kot odločbe podjetij ali podjetniških združenj v smislu člena 81 ES. Splošno sodišče je opozorilo, da so prav z upoštevanjem posebne narave odločb o pregledu v sodni praksi s področja obrazložitve poudarjene tiste vrste informacij, ki jih mora vsebovati odločba o pregledu, da naslovnikom omogoča sklicevanje na pravico do obrambe v tej fazi upravnega postopka. S strožjo obveznostjo obrazložitve za Komisijo se ne bi ustrezno upoštevala predhodnost pregleda. Zato je Splošno sodišče ugotovilo, da Komisiji v izpodbijani odločbi ni bilo treba navesti posebne pravne analize, na podlagi katere bi naslovnike opredelila kot podjetniška združenja, ki bi presegala pojasnila, ki so v zvezi s tem navedena v tej odločbi.

Dokazno breme

Splošno sodišče je v sodbi z dne 15. decembra 2010 v zadevi *E.ON Energie proti Komisiji* (T-141/08, še neobjavljena) potrdilo globo v višini 38 milijonov EUR, naloženo družbi E.ON Energie AG, ker je ta poškodovala pečat, ki ga je Komisija med pregledom namestila na prostor tega podjetja. Zaradi te prve uporabe člena 23(1)(e) Uredbe št. 1/2003 je Splošno sodišče natančneje preučilo vprašanje dokaznega bremena v tovrstnem položaju.

Splošno sodišče je v zvezi s tem opozorilo na načelo, da za dokazno breme pri kršitvi v konkurenčnem pravu velja, da če se Komisija opira na neposredne dokaze, ki načeloma zadostujejo za to, da se dokaže obstoj kršitve, to ne zadostuje za to, da se zadevno podjetje sklicuje na možnost, da je nastala okoliščina, ki bi lahko vplivala na dokazno vrednost navedenih dokazov, zaradi česar bi morala Komisija dokazati, da ta okoliščina ni mogla vplivati na njihovo dokazno vrednost. Nasprotno, zadevno podjetje mora pravno zadostno dokazati obstoj okoliščine, na katero se sklicuje, in to, da je zaradi te okoliščine omajana dokazna vrednost dokazov, na katere se opira Komisija, razen če takega dokaza ne bi moglo predložiti zaradi ravnanja same Komisije. Poleg tega, čeprav mora Komisija dokazati, da je bil pečat poškodovan, pa ji nasprotno ni treba dokazati, da je nekdo dejansko vstopil v zapečateni prostor ali da je kdo rokoval z dokumenti. Splošno sodišče je v obravnavani zadevi razsodilo, da bi morala tožeča stranka vsekakor sprejeti vse potrebne ukrepe, da bi preprečila kakršno koli rokovanje s spornim pečatom, saj je bila jasno obveščena o njegovem pomenu in posledicah njegovega poškodovanja.

Globe

V zadevi, v kateri je bila izdana zgoraj navedena sodba *E.ON Energie proti Komisiji*, je tožeča stranka tudi trdila, da globa 38 milijonov EUR ni bila sorazmerna. Vendar je Splošno sodišče v svoji sodbi poudarilo, da je Komisija upoštevala dejstvo, da je bil z zadevno poškodbo pečata prvič uporabljen člen 23(1)(e) Uredbe št. 1/2003, pri čemer je pojasnila, da – ne glede na to okoliščino – prvič, je imela tožeča stranka na voljo številne pravne strokovnjake s področja protimonopolnega prava, drugič, je bila Uredba št. 1/2003 spremenjena več kot tri leta pred pregledi pri njej, tretjič, je bila tožeča stranka obveščena o posledicah poškodbe pečata, in četrtič, so bili v poslopih drugih družb iz skupine tožeče stranke nekaj tednov prej že nameščeni pečati. Poleg tega je Splošno sodišče poudarilo, da že poškodba pečata povzroči izginotje njegovega varovalnega učinka in jo je zato mogoče obravnavati kot kršitev. Nazadnje, Splošno sodišče meni, da globe 38 milijonov EUR, ki ustreza približno 0,14 % prometa tožeče stranke, ni mogoče šteti za nesorazmerno glede na kršitev, saj je treba upoštevati to, da je poškodba pečata posebej resna kršitev, velikost tožeče stranke in potrebo po tem, da se zagotovi dovolj odvračilen učinek globe, da za podjetje ne bi bilo koristnejše poškodovati pečata, ki ga med pregledi namesti Komisija.

2. Prispevek sodne prakse na področju člena 81 ES (postal člen 101 PDEU)

(a) Trajajoča kršitev

V sodbi z dne 19. maja 2010 v zadevi *IMI in drugi proti Komisiji* (T-18/05, še neobjavljena) se je preizkus Splošnega sodišča med drugim nanašal na neprekinjenost sodelovanja tožečih strank pri kršitvi. Splošno sodišče je v zvezi s tem poudarilo, da čeprav je obdobje, ki loči dve kršitvi, upoštevno merilo pri ugotavljanju trajajoče narave kršitve, pa vprašanja, ali je to obdobje dovolj dolgo, da bi pomenilo prekinitvev kršitve ali ne, ni mogoče preučevati abstraktno, ampak ga je treba preučiti v povezavi z delovanjem zadevnega kartela. Poudarilo je, da v obravnavani zadevi obdobje, v katerem tožeče stranke niso imele stikov in niso tajno sodelovale, za več kot eno leto presega intervale, v katerih so podjetja, udeleženci kartela, po navadi izražala svoj namen omejiti

konkurenco. Splošno sodišče je sklenilo, da je Komisija ob upoštevanju, da so tožeče stranke v spornem obdobju neprekinjeno sodelovale v kartelu, napačno uporabila pravo, in spremenilo znesek globe, naložene tožečim strankam, da bi se upoštevalo njihovo prekinjeno sodelovanje v kartelu tako, da je zmanjšalo povišanje zneska globe iz naslova trajanja kršitve s 110 % na 100 %.

(b) Izračun zneska globe

Tožbe zoper odločbe Komisije o naložitvi sankcij zaradi kartelov, imenovanih „sukanec za industrijo“, „vodovodne in plinske cevi“ in „španski tobak“ so Splošnemu sodišču dale priložnost, da poda pojasnila in opis v zvezi z več elementi, ki jih vključuje izračun zneskov glob.

Izhodiščni znesek

Splošno sodišče je v sodbi z dne 28. aprila 2010 v zadevi *BST proti Komisiji* (T-452/05, še neobjavljena) v zvezi z dejansko gospodarsko zmožnostjo kršiteljev, da škodujejo konkurenci, poudarilo, da čeprav sta vertikalna integracija in obseg palete proizvodov v nekaterih okoliščinah lahko upoštevana dejavnika za presojo vpliva, ki ga podjetje lahko izvršuje na trgu, in sta poleg tržnih deležev ali prometa na upoštevnem trgu dopolnilna pokazatelja tega vpliva, je treba v obravnavani zadevi ugotoviti, da trditve tožeče stranke v zvezi z vertikalno integracijo drugih zadevnih podjetij ne dokazujejo, da so imela ta na upoštevnem trgu posebne in znatne konkurenčne prednosti.

Različno obravnavanje

Komisija je v zadevi *Chalkor proti Komisiji* (sodba z dne 19. maja 2010, T-21/05, še neobjavljena, v pritožbenem postopku) in v zadevi, v kateri je bila izdana zgoraj navedena sodba *IMI in drugi proti Komisiji*, zavzela stališče, da kršiteljev, ki so sodelovali le pri enem elementu kartela, imenovanem „vodovodne in plinske cevi“, in tistih, ki so sodelovali tudi pri drugem elementu kartela, ni treba obravnavati različno, ker sodelovanje pri tem drugem elementu ni bilo bistveno tesnejše kot tisto pri prvem elementu. Splošno sodišče pa je v svojih sodbah ugotovilo, da podjetje, katerega odgovornost je ugotovljena v zvezi z več elementi kartela, prispeva k učinkovitosti in teži tega kartela več kot kršitelj, ki je vpleten le v en element istega kartela, in zato prvo stori resnejšo kršitev od drugega. To presojo je treba nujno opraviti v fazi določitve posebnega izhodiščnega zneska, saj upoštevanje olajševalnih okoliščin dopušča le spremembo osnovnega zneska globe na podlagi načina, kako je kršitelj izvajal kartel. Zato je Splošno sodišče izhodiščni znesek globe znižalo za 10 % za vse tožeče stranke v teh zadevah.

10-odstotna zgornja meja prometa

Splošno sodišče je v sodbi z dne 28. aprila 2010 v združenih zadevah *Gütermann in Zwicky proti Komisiji* (T-456/05 in T-457/05, še neobjavljena) opozorilo, da mora Komisija vsaj v primerih, ko ni nobenega podatka, da je podjetje opustilo svoje gospodarske dejavnosti ali napačno prikazalo svoj promet, da bi se izognilo naložitvi visoke globe, določiti zgornjo mejo globe glede na najnovejše podatke o prometu, s katerimi je prikazano celotno leto gospodarske dejavnosti. Splošno sodišče je v obravnavani zadevi opozorilo, da je glede na nazorne pokazatelje, na primer da več let ni imelo ne prometa ne zaposlenih niti da ni konkretnih dokazov o uporabi njenih nepremičnin ali o investicijah za njihovo uporabo, mogoče domnevati, da podjetje Zwicky & Co. AG ni več opravljalo običajne gospodarske dejavnosti v smislu sodne prakse. Zato je Splošno sodišče ugotovilo, da bi se morala Komisija za določitev 10-odstotne zgornje meje prometa, ki se ne sme prekoračiti pri izračunu globe iz člena 23(2) Uredbe št. 1/2003, sklicevati na zadnji promet podjetja Zwicky & Co., ki izhaja iz njegovih dejanskih gospodarskih dejavnosti, in ne na promet podjetja, ki je prevzelo dejavnosti družbe Zwicky & Co, ko je ta prenehala s svojimi dejavnostmi.

Obteževalne okoliščine

Komisija je v zadevi *Deltafina proti Komisiji* (sodba z dne 8. septembra 2010, T-29/05, še neobjavljena, v pritožbenem postopku) menila, da je imela tožeča stranka vlogo vodje v kartelu in ji je zato, na eni strani, povišala osnovni znesek globe za 50 % zaradi obteževalnih okoliščin in, na drugi strani, to vlogo upoštevala pri samo 10-odstotnem znižanju globe zaradi sodelovanja. Splošno sodišče je v sodbi ugotovilo, da je Komisija v zvezi s tem storila napako. Najprej je opozorilo, da mora biti zadevno podjetje, da bi ga bilo mogoče opredeliti kot vodjo, pomembna gonilna sila kartela in mora nositi posebno in posamično odgovornost pri svojem delovanju. Poudarilo pa je, da v obravnavani zadevi elementi, ki jih navaja Komisija, čeprav dokazujejo, da je imela tožeča stranka v kartelu predelovalcev aktivno in neposredno vlogo, vendarle ne zadostujejo za dokaz, da je bila ta družba taka gonilna sila navedenega kartela niti da je bila njena vloga pomembnejša od vloge katerega koli španskega predelovalca. Splošno sodišče je zlasti poudarilo, da noben element iz spisa ne kaže na to, da bi družba Deltafina SpA sprožila kakršno koli pobudo za vzpostavitev tega kartela ali da bi katerega koli od španskih predelovalcev napeljala k včlanitvi vanj niti da bi prevzela odgovornost za dejavnosti, ki so po navadi povezane z izvajanjem vloge vodje kartela, kot je predsedovanje srečanjem ali centralizacija in posredovanje nekaterih podatkov. Splošno sodišče je zato na podlagi svoje neomejene pristojnosti znižalo znesek globe, naložene družbi Deltafina, z 11,88 milijona EUR na 6,12 milijona EUR.

(c) Odgovornost za kršitev – Naložitev solidarne obveznosti

Splošno sodišče je v sodbi z dne 13. septembra 2010 v zadevi *Trioplast Industrier proti Komisiji* (T-40/06, še neobjavljena) podalo več pojasnil glede pravil, ki veljajo za solidarno odgovornost zaporednih matičnih družb za plačilo globe, naložene njihovi hčerinski družbi.

Najprej je navedlo, da pristopa, pri katerem se za matično družbo določi enak izhodiščni znesek kot za hčerinsko družbo, ki je neposredno sodelovala pri omejevalnem sporazumu, ne da bi bil ta izhodiščni znesek v primeru sosledja več matičnih družb porazdeljen, samega po sebi ni mogoče šteti za neustreznega. Cilj, ki mu sledi Komisija, je namreč omogočiti, da se lahko za matično družbo določi enak izhodiščni znesek, kot bi bil določen, če bi sama neposredno sodelovala pri omejevalnem sporazumu, to pa je v skladu s ciljem politike konkurence.

Dalje, Splošno sodišče je opozorilo, da pri kršitvi, ki jo je storila hčerinska družba, ki je v obdobju kršitve zaporedoma pripadala več gospodarskim subjektom, ni mogoče *a priori* šteti za neustrezno, da je seštevek zneskov, naloženih matičnim družbam, višji od zneska ali seštevka zneskov, naloženega navedeni hčerinski družbi.

Nasprotno, Splošno sodišče je poudarilo, da ni prav, da izpodbijana odločba daje Komisiji popolno svobodo glede izterjave globe od ene ali druge zadevne pravne osebe glede na njune zmožnosti plačila. Zaradi svobode izbire je namreč znesek, dejansko izterjan od tožeče stranke, odvisen od zneskov, izterjanih od prejšnjih matičnih družb, velja pa tudi obratno, čeprav te družbe nikoli niso tvorile skupnega gospodarskega subjekta in zato niso solidarno odgovorne. Splošno sodišče je dodalo, da načelo individualizacije kazni zahteva, da znesek, ki ga tožeča stranka dejansko plača, ne presega deleža njene solidarne odgovornosti, ki ustreza deležu zneska, naloženega tožeči stranki, glede na vsoto zneskov, v višini katerih se zaporedne matične družbe štejejo za solidarno odgovorne za plačilo globe, naložene hčerinski družbi. Splošno sodišče je v obravnavani zadevi sklenilo, da odločba ni združljiva z obveznostjo, ki jo ima Komisija, da tožeči stranki omogoči, da se nedvoumno seznanijo z natančnim zneskom globe, ki jo mora plačati glede na obdobje, za katero se s svojo hčerinsko družbo šteje za solidarno odgovorno za kršitev. Zato je to odločbo razglasilo za delno nično in je znesek, naložen družbi Trioplast Industrier, določilo na 2,73 milijona EUR, pri

čemer ta znesek pomeni osnovo, na kateri mora Komisija določiti delež tožeče stranke pri solidarni odgovornosti zaporednih matičnih družb za plačilo globe, naložene njihovi hčerinski družbi.

3. Prispevek sodne prakse na področju člena 82 ES (postal člen 102 PDEU)

Splošno sodišče se je v sodbi z dne 1. julija 2010 v zadevi *AstraZeneca proti Komisiji* (T-321/05, še neobjavljena, v pritožbenem postopku) izreklo o zakonitosti odločbe Komisije, s katero je bilo ugotovljeno, da je tožeča stranka kršila člen 82 ES s tem, da je, prvič, pred nacionalnimi patentnimi uradi podala zavajajoče trditve, in drugič, umaknila dovoljenje za dajanje v promet farmacevtskega proizvoda, katerega patent je potekel.

Glede prve zlorabe je Splošno sodišče razsodilo, da predložitev zavajajočih trditev javnim organom, zaradi katerih ti lahko storijo napako in zaradi katerih se lahko izda izključna pravica, do katere podjetje ni upravičeno ali je upravičeno za krajše obdobje, pomeni ravnanje, ki ne spada v konkurenco na podlagi prednosti in jo lahko še posebej ovira.

Zavajajočo naravo navedb, predloženih javnim organom, je treba presojeti na podlagi objektivnih elementov, pri čemer dokaz namernosti ravnanja in nepoštenosti podjetja s prevladujočim položajem ni potreben za ugotovitev zlorabe prevladujočega položaja. Vendar okoliščina, da je pojem zlorabe prevladujočega položaja objektivni pojem in ne vključuje namena povzročiti škodo, ne vodi do ugotovitve, da namen uporabiti ravnanje, ki ne spada v konkurenco na podlagi prednosti, nikakor ni upošteven, čeprav bi morala ugotovitev zlorabe temeljiti predvsem na objektivni ugotovitvi, da se je zadevno ravnanje dejansko izvajalo.

Glede druge zlorabe, in sicer umika dovoljenja za dajanje v promet farmacevtskega proizvoda, katerega patent je potekel, je Splošno sodišče ugotovilo, da čeprav podjetje zaradi svojega prevladujočega položaja ne more biti prikrajšano za pravico, da zavaruje svoje poslovne interese, kadar so ti ogroženi, pa to podjetje zakonodajnih postopkov ne more uporabiti tako, da prepreči ali oteži vstop konkurentov na trg, kadar ne obstajajo razlogi v zvezi z obrambo legitimnih interesov podjetja, vključenega v konkurenco na podlagi prednosti, ali kadar ne obstaja objektivna utemeljitev. To, da podjetje, tudi v prevladujočem položaju, izdelava strategijo, katere cilj je čim bolj zmanjšati upad svoje prodaje in se soočiti s konkurenco generičnih izdelkov, je namreč legitimno in spada v običajno konkurenco, če načrtovano ravnanje ne odstopa od ravnanja, ki spada v konkurenco na podlagi prednosti.

Po poteku obdobja ekskluzivnosti za uporabo podatkov v zvezi z rezultati farmakoloških in toksikoloških preskusov ter kliničnih preskušanj ravnanje, s katerim se želi proizvajalcem generičnih izdelkov preprečiti, da bi izkoristili pravico do koriščenja teh podatkov, predloženih za trženje originalnega izdelka, nikakor ni temeljilo na legitimni zaščiti naložbe, ki spada v konkurenco na podlagi prednosti. Okoliščina, da bi lahko konkurenti podjetja s prevladujočim položajem dovoljenja za dajanje v promet pridobili na podlagi drugačnega postopka, ne zadostuje, da se ravnanje, ki obsega umik dovoljenj za dajanje v promet, ne bi štelo za zlorabo, ker je bil njegov cilj vsaj začasno izključiti proizvajalce generičnih izdelkov s trga.

Splošno sodišče je v sodbi z dne 9. septembra 2010 v zadevi *Tomra Systems in drugi proti Komisiji* (T-155/06, še neobjavljena, v pritožbenem postopku) obravnavalo vprašanje, ali bi Komisija, da bi dokazala izključitev konkurentov s celotnega trga, morala določiti minimalno donosnost, ki se zahteva za poslovanje na zadevnem trgu, in nato preveriti, ali je bil vezani delež trga (to je delež povpraševanja, vezan na zadevne prakse) dovolj velik, da bi lahko imel učinek izključitve konkurentov. Splošno sodišče je ugotovilo, da blokiranje bistvenega dela trga s strani podjetja s prevladujočim položajem ni mogoče upravičiti z dokazovanjem, da je nevezani del trga še

zadosten za prisotnost omejenega števila konkurentov. Po eni strani bi namreč stranke, ki so na blokiranem delu trga, morale imeti možnost izkoristiti vsako stopnjo konkurence, ki je mogoča na trgu, konkurenti pa bi morali imeti možnost konkurirati na podlagi prednosti na celotnem trgu, in ne zgolj na delu tega trga. Po drugi strani naloga podjetja s prevladujočim položajem ni določiti, koliko donosnim konkurentom je dovoljeno konkurirati glede nevezanega deleža povpraševanja.

4. Prispevek sodne prakse na področju nadzora koncentracij

(a) Pojem izpodbojnega akta

Splošno sodišče je imelo v zadevi *Schemaventotto proti Komisiji* (T-58/09, še neobjavljen), v kateri je bil izdan sklep z dne 2. septembra 2010, priložnost, da pojasni uporabo člena 21 Uredbe (ES) št. 139/2004¹⁴. V tej zadevi sta družbi Abertis Infrastructures SA in Autostrade SpA načrt za koncentracijo med njima, ki ga je najprej odobrila Komisija, opustili zlasti zaradi težav, ki so se pojavile pri spreminjanju zakonodajnega okvira v Italiji. Ta je bil predmet predhodne presoje Komisije, ki je ugotovila kršitev člena 21 Uredbe št. 139/2004. Glede na predlog sprememb zakonodaje je Komisija italijanskim organom 13. avgusta 2008 kljub temu posredovala svojo odločitev o ustavitvi postopka, začetega na podlagi člena 21 Uredbe št. 139/2004. Komisija je z dopisom z dne 4. septembra 2008 obvestila tožečo stranko o tej odločitvi, ki je bila predmet tožbe pred Splošnim sodiščem.

Prvič, Splošno sodišče je v tem sklepu ugotovilo, da je Komisija le sporočila svojo odločitev, da ne bo nadaljevala postopka v zadevi Abertis proti Autostrade v zvezi z morebitnimi kršitvami, ugotovljenimi med predhodnim pregledom, ki se ne nanaša na odobritev novih nacionalnih zakonodajnih določb.

Drugič, Splošno sodišče je preučilo, ali je ta ukrep izpodbojni akt, in sicer ali ima zavezujoče pravne učinke, ki bi lahko vplivali na interese tožeče stranke tako, da bi bistveno spremenili njen pravni položaj. Splošno sodišče je v zvezi s tem opozorilo, da se postopek iz člena 21(4) Uredbe št. 139/2004 nanaša na nadzor konkretnih koncentracij, ki ga na podlagi te uredbe izvaja Komisija. Zato mora Komisija v zvezi z zadevno državo članico sprejeti odločbo, v kateri prizna zadevni interes glede na njegovo združljivost s splošnimi načeli in z drugimi določbami prava Unije ali pa tega interesa ne prizna zaradi njegove nezdržljivosti s temi načeli in določbami. Tako Komisija v obravnavani zadevi zaradi opustitve načrta koncentracije ni bila več pristojna za končanje postopka, začetega na podlagi člena 21(4) navedene uredbe, z odločbo v zvezi s priznanjem javnega interesa, zaščitenega z zadevnimi nacionalnimi ukrepi.

Te ugotovitve ni mogoče izpodbiti z dejstvom, da postopek iz člena 21(4) Uredbe št. 139/2004 nima le objektivne, ampak tudi subjektivno funkcijo, in sicer zaščito interesov zadevnih podjetij v zvezi z načrtom za koncentracijo, predvidenim z vidika zagotovitve pravne varnosti in hitre izvedbe postopka iz navedene uredbe, pri čemer subjektivna funkcija ni več upoštevna zaradi opustitve načrta.

Komisija je zato lahko sprejela le uradno odločbo o končanju zadevnega postopka. Ker ta odločba ni imela drugih učinkov, ni mogla biti izpodbojni akt.

V zadevi *Éditions Jacob proti Komisiji* (sodba z dne 13. septembra 2010, T-279/04, neobjavljena, v pritožbenem postopku) je Komisija vložila ugovor nedopustnosti v zvezi s tožbo tožeče stranke

¹⁴ Uredba Sveta (ES) št. 139/2004 z dne 20. januarja 2004 o nadzoru koncentracij podjetij (UL L 24, str. 1).

zoper odločbo o odobritvi odkupa – pod pogojem nadaljnje prodaje sredstev – družbe Vivendi Universal Publishing SA s strani družbe Lagardère SCA. Komisija je namreč menila, da je prejšnja odločba, s katero je sprejela odločitev o uvedbi temeljitega nadzora načrta za koncentracijo, vplivala na posredno, vendar nujno opredelitev predhodnega nakupa ciljnih sredstev s strani družbe Natexis Banques Populaires SA kot nakupa deležev v podjetju za njihovo nadaljnjo prodajo. Zato je bila izpodbijana odločba le potrdilna odločba. Splošno sodišče je zavrnilo razlago Komisije, pri čemer je opozorilo, da odločba o začetku temeljitega nadzora ni akt, zoper katerega je mogoče vložiti tožbo, ampak je pripravljalni ukrep, katerega edini cilj je uvedba preiskave, katere edini namen je pridobivanje dokazov, ki bi Komisiji omogočili, da se ob koncu postopka s končno odločbo izreče o združljivosti te koncentracije s skupnim trgov. Dodalo je, da je edini cilj uvedbe faze temeljitega nadzora predhodna ugotovitev, ali obstajajo resni dvomi v združljivost priglašene koncentracije.

(b) Pojem koncentracije

V zadevi *Aer Lingus Group proti Komisiji* (sodba z dne 6. julija 2010, T-411/07, še neobjavljena) je tožeča stranka s tem, da se je oprla na nacionalne zakonodajne določbe, poskušala razširiti pojem koncentracije, kot je opredeljen v pravu Unije, na primere, v katerih ob neobstoju pridobitve nadzora pridobitev deleža s strani nekega podjetja v kapitalu drugega podjetja sama po sebi ne zagotavlja možnosti izvajanja odločilnega vpliva na dejavnosti tega drugega podjetja. Družba Ryanair Holdings plc je objavila javno ponudbo za odkup (JPO) vseh delnic družbe Aer Lingus Group plc, vendar je morala svoj načrt opustiti zaradi odločbe Komisije, s katero je bila ta koncentracija razglašena za nezdržljivo s skupnim trgov. Družba Aer Lingus Group je zaradi te odločbe Komisiji kljub temu predlagala, naj družbi Ryanair Holdings naloži tudi odsvojitve manjšinskega deleža, ki ga že ima v njenem kapitalu. Ker je Komisija ta predlog zavrnila, je družba Aer Lingus Group zoper to odločbo vložila tožbo.

Splošno sodišče je v svoji sodbi opozorilo, da pristojnost, da se podjetju, ki je pridobilo delnice v drugem podjetju, naloži, da se odpove vsem delnicam, obstaja le za vzpostavitev stanja pred izvedbo koncentracije. Zato brez pridobitve nadzora – in zato brez izvedbe koncentracije – Komisija nima pristojnosti naložiti prenehanja navedene „koncentracije“. Splošno sodišče je tudi pojasnilo, da na splošno namen Uredbe št. 139/2004 ni varstvo družb pred trgovskimi spori med njimi in njihovimi delničarji ali odprava vseh negotovosti, povezanih z odobritvijo pomembnih odločitev s strani teh delničarjev, ker te vrste sporov spadajo v pristojnost nacionalnih sodišč. Če bi sprejeli, da Komisija lahko naloži dezinvestiranje manjšinskega kapitalskega deleža v konkurenčnem podjetju le na podlagi dejstva, da ta pomeni teoretično gospodarsko tveganje, ki izhaja iz duopolistične ureditve, ali manjšo privlačnost delnic enega od podjetij, ki tvorijo to duopolistično ureditev, bi to tudi presehalo pristojnosti, ki jih ima Komisija pri nadzoru koncentracij.

V zgoraj navedeni zadevi *Éditions Jacob proti Komisiji* je tožeča stranka izpodbijala pravno opredelitev nakupa ciljnih sredstev s strani družbe Natexis Banques Populaires kot nakup deležev v podjetju za njihovo nadaljnjo prodajo, za katerega velja člen 3(5)(a) Uredbe (EGS) št. 4064/89¹⁵. Zatrjevala je, da je bil ta posel, imenovan „prenos deležev“, v bistvu koncentracija v smislu člena 3(1)(b) navedene uredbe, ker je družbi Lagardère omogočil pridobiti bodisi posamičen nadzor nad ciljnim sredstvi prek družbe Natexis Banques Populaires bodisi skupen nadzor s to družbo in zato razpolagati z možnostjo izvajanja odločilnega vpliva na dejavnost podjetja, povezano s ciljnim sredstvi.

¹⁵ Uredba Sveta (EGS) št. 4064/89 z dne 21. decembra 1989 o nadzoru koncentracij podjetij (spremenjena različica UL 1990, L 257, str. 13).

Splošno sodišče je menilo, da trditve o posamičnem nadzoru ni mogoče sprejeti. Iz vsebine prodajne pogodbe je razvidno, da družba Lagardère ni imela niti premoženjske pravice oziroma pravice uživanja glede ciljnih sredstev, preden je Komisija sprejela odločbo o pogodnem dovoljenju, niti pravic, na podlagi katerih bi imela možnost izvajanja odločilnega vpliva na organe družb, ki nadzirajo ciljna sredstva. Splošno sodišče je glede skupnega nadzora poudarilo, da čeprav bi predpostavili, da je prenos ciljnih sredstev družbi Lagardère omogočil, da skupaj z družbo Natexis Banques Populaires izvaja odločilen vpliv na dejavnost, povezano s temi sredstvi, po koncu prenosa, bi koncentracija, ki bi temu sledila, v vsakem primeru pomenila koncentracijo, ki je drugačna od tiste, ki jo je priglasila družba Lagardère. Napaka, ki jo je storila Komisija s tem, da je prenos ciljnih sredstev opredelila kot „nakup deležev v podjetju z namenom njihove nadaljnje prodaje“, in ne kot pridobitev posamičnega ali skupnega nadzora, nikakor ne vpliva na zakonitost odločbe, s katero je bil nakup – pod pogojem nadaljnje prodaje sredstev – družbe Vivendi Universal Publishing s strani družbe Lagardère razglašen za združljiv s skupnim trgom.

(c) Povečanje učinkovitosti – Preverljivost

Splošno sodišče je v zgoraj navedeni sodbi *Ryanair proti Komisiji* najprej opozorilo, da je Komisija menila, da je iz Uredbe št. 139/2004 in iz Smernic o presoji horizontalnih združenj¹⁶ razvidno, da mora biti povečanje učinkovitosti, da lahko izniči negativne učinke koncentracije na potrošnike, tako, da je preverljivo, lahko koristi potrošnikom in ga v podobnem obsegu ne bi bilo mogoče doseči s sredstvi, ki bi manj ovirala konkurenco kakor načrtovana koncentracija. Splošno sodišče je glede prvega pogoja poudarilo, da v nasprotju s presojjo Komisije v izpodbijani odločbi pogoj v zvezi s preverljivostjo povečanja učinkovitosti v skladu s Smernicami ne zahteva, da priglasitelj predloži podatke, ki jih lahko neodvisno preveri tretja oseba, ali dokumente iz obdobja pred izvedbo koncentracije, na podlagi katerih je mogoče objektivno in neodvisno oceniti obseg povečanja učinkovitosti zaradi prevzema. Komisija torej na tej podlagi ni mogla zavrnila podatkov, ki jih je predložila družba Ryanair Holdings. Splošno sodišče je dodalo, da v poslovnem svetu takih dokumentov ni vedno mogoče predložiti pravočasno, zato so dokumenti, ki jih je podjetje uporabilo ob vložitvi JPO, ne glede na to, ali jih je pripravilo samo ali njegovi svetovalci, lahko v določeni meri upoštevni za potrditev vsebine trditev o povečanju učinkovitosti.

(d) Zaveze

Pooblaščenec

Splošno sodišče je v zadevi *Éditions Jacob proti Komisiji* (sodba z dne 13. septembra 2010, T-452/04, neobjavljena, v pritožbenem postopku) odločalo o zakonitosti odločbe o potrditvi družbe Wendel Investissement SA kot prevzemnice sredstev, ki se prodajo, v skladu z odločbo Komisije z dne 7. januarja 2004 o odobritvi nakupa – pod pogojem nadaljnje prodaje sredstev – družbe Vivendi Universal Publishing s strani družbe Lagardère. Eden od navajanih tožbenih razlogov se je nanašal na to, da je potrditev družbe Wendel Investissement temeljila na poročilu pooblaščenca, ki ni bil neodvisen. Splošno sodišče je v zvezi s tem poudarilo, prvič, da je bil pooblaščenec imenovan medtem, ko je bil član organa upravljanja družbe, ki je imetnica ciljnih sredstev, in drugič, da je svojo funkcijo opravljal hkrati s funkcijo člana uprave navedene družbe. Zato je bil s to družbo odvisno povezan, kar vzbuja dvom o nepristranskosti, ki bi morala biti podana pri njegovem izvrševanju funkcije pooblaščenca. Ker je pripravil ocenjevalno poročilo o kandidaturi družbe Wendel Investissement za nakup sredstev, ki se prodajo, ki je odločilno vplivalo na odločbo o potrditvi, ki jo

¹⁶ Smernice o presoji horizontalnih združenj na podlagi uredbe Sveta o nadzoru koncentracij podjetij (UL 2004, C 31, str. 5).

je sprejela Komisija, je Splošno sodišče menilo, da ugotovljena nezakonitost utemeljuje razglasitev ničnosti odločbe o potrditvi družbe Wendel Investissement kot prevzemnika.

Državne pomoči

Spori v zvezi z državnimi pomočmi so s 50 končanimi zadevami pomenili velik del dejavnosti Splošnega sodišča leta 2010. Predstaviti je mogoče zgolj pregled teh odločb o, prvič, vprašanih dopustnosti, drugič, vsebinskih vprašanih, in tretjič, procesnih vprašanih.

1. Dopustnost

V sodni praksi tega leta so bila podana pojasnila glede presoje procesnega upravičenja v zvezi s tožbo, s katero se izpodbija odločba Komisije o združljivosti državne pomoči s skupnim trgom.

Prvič, v zadevi *TF1 proti Komisiji* (sodba z dne 13. septembra 2010, T-193/06, še neobjavljena) je tožeča stranka predlagala razglasitev ničnosti odločbe Komisije v zvezi z ukrepi v podporo kinematografiji in avdiovizualni produkciji v Franciji, s katero je Komisija odločila, da po koncu faze predhodnega preizkusa, določene v členu 88(3) ES, ne bo nasprotovala zadevnim ukrepom.

Komisija je s trditvijo, da je bila izpodbijana odločba formalno naslovljena na Francosko republiko, izpodbijala dopustnost tožbe, ki jo je vložila tožeča stranka, pri čemer je trdila, da ta odločba tožeče stranke ni posamično zadevala.

Splošno sodišče je opozorilo, da je edini cilj faze predhodnega preizkusa omogočiti Komisiji, da si oblikuje prvo mnenje o delni ali popolni združljivosti pomoči. Komisija je šele v fazi preizkusa iz člena 88(2) ES zavezana pozvati zadevne stranke k predložitvi pripomb. Kadar Komisija, ne da bi sprožila formalni postopek preiskave, ugotovi, da je pomoč združljiva s skupnim trgom, lahko osebe, ki so upravičene do teh procesnih jamstev, zlasti konkurenčna podjetja upravičencev do te pomoči, vložijo tožbo zaradi zavarovanja svojih procesnih pravic. Nasprotno, če tožeča stranka izpodbija utemeljenost odločbe o presoji pomoči kot take, samo dejstvo, da bi jo bilo mogoče šteti za zadevno stranko v smislu člena 88(2) ES, ne more zadoščati za to, da se tožba razglasi za dopustno.

Splošno sodišče je v obravnavani zadevi najprej preizkusilo naravo tožbenih razlogov tožeče stranke, preden je ugotovilo, da se z nobenim od teh ničnostnih tožbenih razlogov ne želi ugotoviti obstoja resnih težav, ki bi jih povzročili zadevni ukrepi pomoči v zvezi z njihovo opredelitvijo kot državne pomoči ali njihovo združljivostjo s skupnim trgom, težav, zaradi katerih bi bila Komisija dolžna sprožiti formalni postopek preiskave. Tožeča stranka ni izpodbijala zavrnitve Komisije, da začne formalni postopek preiskave iz člena 88(2) ES, in ni navajala kršitve procesnih pravic iz te določbe, temveč je izključno želela doseči razglasitev ničnosti vsebine odločbe, kot je to potrdila na obravnavi v odgovoru na vprašanje Splošnega sodišča.

V teh okoliščinah namen tožbe ni bil varovanje procesnih pravic tožeče stranke, ki bi morala dokazati, da ima poseben status v smislu sodne prakse, ki izhaja iz sodbe Sodišča v zadevi *Plaumann proti Komisiji*¹⁷, zlasti ker bi pomoč, ki je obravnavana v odločbi, znatno vplivala na njen položaj na trgu, pri čemer je treba prizadetost njenega konkurenčnega položaja preveriti glede na prejemnike zadevnih pomoči, zlasti subjekte, ki opravljajo produkcijsko dejavnost na kinematografskem in avdiovizualnem področju. Ker je bil v obravnavani zadevi odstotek obveznega investiranja, ki se

¹⁷ Sodba z dne 15. julija 1963 (25/62, Recueil, str. 197 in 223).

uporablja za promet, enak za vse konkurente, dejstvo, da obveznosti investiranja tožeče stranke ob upoštevanju njenega visokega obsega prometa presegajo stroške drugih konkurentov, ni bilo tako, da bi morala imeti zato poseben položaj, in je zato ni individualiziralo kot naslovnika v smislu sodne prakse *Plaumann proti Komisiji*.

Drugič, Splošno sodišče je v sodbi z dne 13. septembra 2010 v združenih zadevah *Grčija in drugi proti Komisiji* (T-415/05, T-416/05 in T-423/05, še neobjavljena) ugotovilo, da dokler bo tožečima strankama tudi po uvedbi njunega likvidacijskega postopka priznan interes, da predlagata razglasitev ničnosti izpodbijane odločbe, bo intervenientka ohranila s tem povezan interes za intervencijo v podporo Komisiji, da bi branila zakonitost te odločbe, čeprav samo zaradi vložitve odškodninskih zahtevkov, ki bi jim sledile morebitne tožbe, zaradi nezakonite dodelitve zanj o škodljivih pomoči.

Tretjič in zadnjič, Splošno sodišče je v sodbi z dne 16. decembra 2010 v združenih zadevah *Nizozemska in NOS proti Komisiji* (T-231/06 in T-237/06, še neobjavljena) opozorilo, da se upravni postopek na področju državnih pomoči začne samo proti zadevni državi članici. Podjetja, ki so prejela pomoči, se štejejo samo za zainteresirane stranke v tem postopku. Iz tega sledi, da imajo zainteresirane stranke – ki se nikakor ne morejo sklicevati na pravico do obrambe, priznane osebam, proti katerim je uveden postopek – samo pravico, da so povezane z upravnim postopkom v ustreznem okviru, v katerem se upoštevajo okoliščine posameznega primera.

2. Materialnopravne določbe

(a) Individualna pomoč, dodeljena na podlagi splošne sheme pomoči, ki jo je odobrila Komisija

Splošno sodišče je v sodbi z dne 3. marca 2010 v združenih zadevah *Freistaat Sachsen in drugi proti Komisiji* (T-102/07 in T-120/07, še neobjavljena) ugotovilo, da ko je Komisija seznanjena s posamezno pomočjo, za katero se trdi, da je bila dodeljena na podlagi uporabe predhodno odobrene sheme, te pomoči ne more takoj preizkusiti glede na Pogodbo ES. Pred začetkom vsakega postopka mora najprej preveriti, ali je pomoč zajeta v splošni shemi in ali izpolnjuje pogoje, določene v njeni odločbi o odobritvi. Če ne bi ravnala tako, bi lahko s preizkusom vsake posamezne pomoči povzročila dvom o svoji odločbi o odobritvi sheme pomoči, ki naj bi že bila predmet preizkusa v smislu člena 87 ES. Pomoč, ki pomeni strogo in predvidljivo uporabo pogojev, določenih v odločbi o odobritvi splošne sheme pomoči, se torej šteje za obstoječo pomoč, ki je ni treba priglasiti Komisiji niti preizkusiti v smislu člena 87 ES.

Splošno sodišče je tudi pojasnilo, da odločba Komisije o skladnosti pomoči z zadevno shemo spada v izpolnjevanje njene obveznosti zagotoviti uporabo členov 87 ES in 88 ES. Torej preizkus skladnosti pomoči s to shemo, ki ga opravi Komisija, ne pomeni dejanja, ki presega okvir njenih pristojnosti. Zato presoja Komisije ne more biti omejena s presojo nacionalnih organov, ki so dodelili pomoč.

(b) Dajanje gospodarske prednosti

Splošno sodišče je v sodbi z dne 21. maja 2010 v združenih zadevah *Francija in drugi proti Komisiji* (T-425/04, T-444/04, T-450/04 in T-456/04, še neobjavljena) ugotovilo, da so javne izjave nacionalnih organov povzročile znatno prednost v korist podjetja, ker so omogočile ponovno pridobitev zaupanja finančnih trgov. Prav tako so omogočile, olajšale in znižale stroške dostopa podjetja do novih kreditov, potrebnih za refinanciranje njegovih kratkoročnih dolgov, in dokončno prispevale k ustalitvi slabega finančnega položaja podjetja. Te izjave so odločilno vplivale na odzive

bonitetnih agencij. Vsak pozitiven vpliv na oceno podjetja, čeprav le zaradi javnih izjav, ki lahko ustvarijo ali okrepijo zaupanje vlagateljev, pa takoj vpliva na raven stroškov, ki jih mora to nositi za refinanciranje na kapitalskih trgih.

Splošno sodišče je prav tako pojasnilo, da zahteva po zvezi med opredeljeno prednostjo in zavezo glede državnih sredstev načeloma pomeni, da je ta prednost tesno povezana z ustrežajočimi stroški, ki bremenijo državni proračun, ali z nastankom – na podlagi pravno zavezujočih obveznosti, ki jih je sprejela država – dovolj konkretnega gospodarskega tveganja za ta proračun. Da bi bilo izjave mogoče enačiti z državnim poroštvom ali razlagati, kot da razkrivajo nepreklicno zavezo za natančno določeno finančno pomoč, kot je na primer plačilo kratkoročnih dolgov, morajo te biti konkretne, nepogojne in nepreklicne zaveze glede javnih sredstev ter bi morale izrecno in natančno opredeljevati bodisi natančne zneske, ki se vložijo, bodisi konkretne dolgove, za katere se jamči, bodisi vsaj vnaprej določen finančni okvir, kot je kreditna linija v višini določenega zneska, ter pogoje podelitve načrtovane pomoči. Samo dejstvo, da si je v takih okoliščinah država članica pomagala s svojim posebnim ugledom na finančnih trgih, pa ne zadostuje za dokaz, da so bila državna sredstva podvržena tveganju, ki bi se lahko štelo za prenos državnih sredstev v smislu člena 87(1) ES, ki je dovolj povezan s prednostjo, pridobljeno na podlagi njenih izjav.

Splošno sodišče je v sodbi z dne 15. junija 2010 v zadevi *Mediaset proti Komisiji* (T-177/07, še neobjavljena, v pritožbenem postopku) opozorilo, da na podlagi sodne prakse velja, da lahko ugodnost, ki je neposredno dodeljena nekaterim fizičnim ali pravnim osebam, ki niso nujno podjetja, pomeni posredno ugodnost in zato državno pomoč za druge fizične ali pravne osebe, ki so podjetja. Tako je treba zavrniti trditev, da subvencij, podeljenih uporabnikom, ni mogoče opredeliti kot državne pomoči v korist operaterjev, ki ponujajo potrošniške proizvode ali storitve.

(c) Storitve splošnega gospodarskega pomena

Splošno sodišče je v sodbi z dne 1. julija 2010 v združenih zadevah *M6 in TF1 proti Komisiji* (T-568/08 in T-573/08, še neobjavljena, v pritožbenem postopku) ugotovilo, da stališče, po katerem je upoštevanje četrtega od pogojev, opredeljenih v točkah od 88 do 93 sodbe Sodišča z dne 24. julija 2003 v zadevi *Altmark Trans in Regierungspräsidium Magdeburg*¹⁸, pogoj za odobritev odstopanja iz člena 86(2) ES, temelji na zamenjavi pogojev, ki so odločilni za opredelitev državne pomoči v smislu člena 87(1) ES, in pogojev, ki se uporabljajo pri presoji združljivosti pomoči na podlagi člena 86(2) ES. Edini namen pogojev iz zgoraj navedene sodbe *Altmark Trans in Regierungspräsidium Magdeburg* je opredeliti zadevni ukrep kot državno pomoč, tako da se pri novi pomoči ugotovi obstoj obveznosti priglasitve tega ukrepa Komisiji, pri obstoječi pomoči pa obveznost sodelovanja s to institucijo.

Splošno sodišče je tudi navedlo, da vprašanje, ali bi lahko podjetje, pooblaščen za opravljanje storitev splošnega gospodarskega pomena na področju radiotelevizije, svoje obveznosti javne službe izpolnilo z manjšimi stroški, ni upoštevno za presojo državnega financiranja te službe z vidika pravil Skupnosti o državnih pomočeh. Namen člena 86(2) ES je, da se s presoj o sorazmernosti pomoči prepreči, da bi izvajalec, pooblaščen za opravljanje storitev splošnega gospodarskega pomena, prejel finančna sredstva, večja od neto stroškov javne službe.

Splošno sodišče je v zgoraj navedeni sodbi *Nizozemska in NOS proti Komisiji* pojasnilo, da imajo države članice široko diskrecijsko pravico pri opredeljevanju tega, kaj štejejo za storitve splošnega gospodarskega pomena. Zato lahko Komisija o načinu, kako je država članica opredelila te storitve,

¹⁸ C-280/00, Recueil, str. I-7747.

podvomi samo v primeru očitne napake. Glede opredelitve javnih storitev v sektorju radiotelevizije je navedlo, da mora Komisija, čeprav ni pristojna niti za odločanje o tem, ali je treba program oddajati kot storitev splošnega gospodarskega pomena, niti za izpodbijanje narave ali kakovosti določenega proizvoda, kot varuhinja Pogodbe imeti možnost posredovanja v primeru očitne napake.

(d) Merilo zasebnega vlagatelja v tržnem gospodarstvu

Splošno sodišče je v sodbi z dne 3. marca 2010 v zadevi *Bundesverband deutscher Banken proti Komisiji* (T-163/05, še neobjavljena) zavrnilo trditev, da se mora miselni preizkus, s katerim se preveri, ali je bila transakcija opravljena v običajnih razmerah tržnega gospodarstva, nujno nanašati na enega vlagatelja ali na eno podjetje, ki ima korist od naložbe, medtem ko je prav medsebojno vplivanje različnih gospodarskih subjektov tisto, kar označuje tržno gospodarstvo. Zato Komisija lahko preuči, ali bi lahko podjetje od drugih vlagateljev pridobilo kapital z enakimi ugodnostmi in, po potrebi, pod katerimi pogoji. Poleg tega pa zaradi tega preizkusa prav tako ni treba popolnoma odmisлити ovir v zvezi z lastnostmi prenesenega premoženja.

Poleg tega je Splošno sodišče ugotovilo, da dejstvo, da eden od dejavnikov transakcije povzroči povečanje tveganja vlagatelja, ne utemeljuje povečanja nadomestila, razen če ta dejavnik za banko pomeni ugodnost ali če ta nujno potrebuje lastniški kapital. Nasprotno, če je povečano tveganje vlagatelja posledica odločitve, ki jo je sprejel iz svojih razlogov in ne glede na želje ali potrebe banke, bo ta zavrnila plačilo pribitka na nadomestilo in dobila sredstva od drugih vlagateljev.

Splošno sodišče je v zgoraj navedeni sodbi *Grčija in drugi proti Komisiji* – potem ko je poudarilo, da iz člena 87(1) ES izhaja, da je pojem pomoči objektivni in da je presoja odvisna le od vprašanja, ali je z državnim ukrepom podjetju, prejemniku pomoči, podeljena gospodarska ugodnost, ki je pod običajnimi tržnimi pogoji ne bi pridobilo – razsodilo, da dejstvo, da javni organi ali javno podjetje, ki je pomoč dodelilo, menijo, da je transakcija razumna, ne pomeni, da ni treba uporabiti merila zasebnega vlagatelja.

(e) Obveznost vračila pomoči

Splošno sodišče je v zgoraj navedeni sodbi *Grčija in drugi proti Komisiji* obravnavalo vprašanje vračila pomoči v primeru gospodarske kontinuitete med podjetjema. Če taka kontinuiteta obstaja, je novo podjetje mogoče šteti za dejanskega prejemnika pomoči v podporo zadevnim dejavnostim, ki je bila dodeljena nekdanjemu podjetju, preden je te dejavnosti prevzelo novo podjetje. Nasprotno, če podjetji po ločitvi ne tvorita gospodarske enote, pomoči, dodeljene nekdanjemu podjetju, po ločitvi ni mogoče izterjati od novega podjetja le zato, ker naj bi to podjetje od nje imelo posredno korist. Ta okoliščina kot taka namreč ne omogoča sklepa, da je novo podjetje dejanski prejemnik pomoči, dodeljene nekdanjemu podjetju.

Glede porazdelitve obveznosti vračila med prejemnike pomoči, je Splošno sodišče opozorilo, da Komisiji v odločbi o ugotovitvi nezdružljivosti pomoči in naložitvi njene izterjave ni treba natančno navesti, kolikšno korist je vsak prejemnik imel od zneska zadevne pomoči. Znesek, ki ga mora vsako od teh podjetij povrniti pri vračilu pomoči, mora določiti zadevna država članica v sodelovanju s Komisijo v skladu s členom 10 ES.

Poleg tega so merila iz sodne prakse za opredelitev dejanskega prejemnika pomoči objektivna. Obstoj gospodarske kontinuitete je mogoče dokazati na podlagi različnih objektivnih dejavnikov, kot sta neplačilo tržne cene v zameno za prenesena sredstva ali objektivna okoliščina, da prenos povzroči izoginitve obveznosti vračila sporne pomoči.

Na podlagi ugotovitve obstoja gospodarske kontinuitete med dvema podjetjema ni mogoče domnevati, da – ob upoštevanju stalnih gospodarskih težav teh dveh družb po ločitvi – novi ukrepi v korist novega podjetja, preučeni v izpodbijani odločbi, pomenijo logično nadaljevanje predhodnih pomoči in da zato prav tako spadajo med državne pomoči. Sodišče Unije mora v vsakem primeru preveriti, ali je glede na upoštevne dejavnike te ukrepe mogoče razumno ločiti od predhodnih ukrepov pomoči.

3. Postopkovna pravila

(a) Formalni postopek preiskave

Splošno sodišče je v sodbi z dne 3. marca 2010 v zadevi *Bundesverband deutscher Banken proti Komisiji* (T-36/06, še neobjavljena) ugotovilo, da se vprašanja, ali je Komisija merilo zasebnega vlagatelja uporabila napačno, ne sme zamenjevati z vprašanjem o obstoju resnih težav, ki bi zahtevale uvedbo formalnega postopka preiskave. Poleg tega dejstvo, da Komisija ni odgovorila na nekatere očitke, ki jih je tožeča stranka navedla v okviru vzporedne zadeve, ne pomeni, da Komisija ni mogla odločiti o zadevnem ukrepu na podlagi informacij, s katerimi je razpolagala, in bi torej morala uvesti formalni postopek preiskave, da bi preiskavo dopolnila. Če je Komisija uvedla formalni postopek preiskave v zvezi s podobnimi transakcijami ter se je takrat razpravljalo o pomembnosti nekaterih značilnosti, skupnih vsem transakcijam, se lahko šteje, da Komisija ob sprejetju izpodbijane odločbe razpolaga z informacijami, ki so ji omogočile presojo navedenih značilnosti.

(b) Obveznost obrazložitve

Splošno sodišče je v zgoraj navedeni sodbi *Freistaat Sachsen in drugi proti Komisiji* zaradi pomanjkljive obrazložitve za nično razglasilo odločbo Komisije o obstoju državne pomoči, ki ni združljiva s skupnim trgom, v kateri pri izračunu zneska pomoči podjetjem v težavah ni bilo nobene navedbe o praksi finančnih trgov glede kumulativnih tveganj (podjetje v težavah, neobstoje zavarovanj, itd.), ker razmerje med pribitki, ki jih je uporabila Komisija, in posebnim položajem zadevnih družb ni bilo jasno in je bila izbira uporabljenih pribitkov vsaj na videz naključna, obvestilo Komisije, ki se nanaša na metodo določitve referenčnih in diskontnih mer¹⁹ pa ne vsebuje nobene navedbe o navedenih kumulativnih tveganjih. Komisija bi morala pojasniti uporabo dodatnih pribitkov in njihovo višino na podlagi analize prakse na trgu, da bi navedena podjetja lahko prerekala ustreznost pribitkov, Splošno sodišče pa opravilo nadzor nad njihovo zakonitostjo.

Poleg tega je Splošno sodišče v zgoraj navedeni sodbi *Mediaset proti Komisiji* pojasnilo, da mora Komisija zaradi obveznosti obrazložitve, uporabljene pri opredelitvi ukrepa kot pomoči, navesti, zakaj je štela, da se za zadevni ukrep uporablja člen 87(1) ES. Glede obstoja izkrivljanja konkurence na skupnem trgu je opozorilo, da Komisiji – čeprav mora v obrazložitvi svoje odločbe navesti vsaj okoliščine, v katerih je bila pomoč dodeljena, kadar te omogočajo, da se dokaže, da bi pomoč lahko prizadela trgovino med državami članicami in da izkrivlja ali da bi lahko izkrivljala konkurenco – vendarle ni treba izvesti ekonomske analize resničnega stanja zadevnih trgov, tržnega deleža podjetij, ki so upravičena do pomoči, položaja konkurenčnih podjetij in trgovinskih tokov med državami članicami. Če pomoč ni bila podeljena zakonito, se od Komisije prav tako ne zahteva, da mora prikazati dejanski vpliv pomoči na konkurenco in trgovino med državami članicami. Taka zahteva bi namreč dajala prednost državam članicam, ki izplačajo nezakonite pomoči,

¹⁹ Obvestilo Komisije 97/C 273/03, ki se nanaša na metodo določitve referenčnih in diskontnih mer (UL 1997, C 273, str. 3).

v škodo tistih, ki priglasijo pomoči v fazi načrtovanja. Natančneje, zadošča, da Komisija dokaže, da sporna pomoč lahko vpliva na trgovino med državami članicami in izkrivlja ali bi lahko izkrivljala konkurenco, ne da bi bilo treba opredeliti upoštevni trg.

Znamka Skupnosti

Odločbe o uporabi uredb (ES) št. 40/94²⁰ in (ES) št. 207/2009²¹ leta 2010 še vedno pomenijo velik del zadev, končanih pred Splošnim sodiščem (180 zadev, kar pomeni 34 % vseh zadev, končanih leta 2010).

1. Absolutni razlogi za zavrnitev

Člen 7(1)(b) Uredbe št. 40/94 in Uredbe št. 207/2009 prepoveduje, da bi se kot znamka Skupnosti registrirali znaki, ki so brez slehernega razlikovalnega učinka, pri čemer je treba navedeni razlikovalni učinek presojati glede na proizvode in storitve, za katere je bila registracija zahtevana in glede na to, kako ga upoštevna javnost zaznava.

Splošno sodišče je v sodbi z dne 15. junija 2010 v zadevi *X Technology Swiss proti UUNT (Nogavica z oranžnim prstnim delom)* (T-547/08, še neobjavljena, v pritožbenem postopku) zavrnilo tožbo zoper odločbo odbora za pritožbe Urada za usklajevanje na notranjem trgu (znamke in modeli) (UUNT), po kateri je oranžna kapucasta konica, ki prekriva prstni del nogavic, za povprečnega potrošnika znak brez razlikovalnega učinka. Prvič, Splošno sodišče je razsodilo, da odbor za pritožbe ni storil napake, ko je za prijavljeno znamko, ki jo je tožeča stranka opredelila kot „znamko mesta na proizvodu“, uporabil sodno prakso v zvezi s tridimenzionalnimi znamkami. Splošno sodišče je pojasnilo, da to, da je „znamka mesta na proizvodu“ opredeljena kot figurativna ali tridimenzionalna znamka ali kot posebna kategorija znamk, v okviru presoje njenega razlikovalnega učinka namreč ni upoštevno, ker je odločilna okoliščina za uporabo te sodne prakse to, da se znak zamenja z videzom označenega proizvoda. Drugič, Splošno sodišče je menilo, da znaka, če ne more opravljati bistvene funkcije identificiranja tržnega izvora proizvodov, ni mogoče registrirati kot znamko, ne glede na to, da se nanaša na proizvode, ki so podvrženi stalnemu razvoju mode, in da je zato v zadevnem industrijskem sektorju veliko podobnih znakov in znakov, ki se stalno oblikujejo. Nazadnje, Splošno sodišče je pojasnilo, da tveganje, da bo konkurent element iz predstavitve proizvoda ali storitve posnemal, ne vpliva na razlago člena 7(1)(b) Uredbe št. 40/94, ker bi lahko gospodarski subjekt, ki pri svojem poslovanju uporablja znak, ki ne izpolnjuje tega pogoja iz te določbe, po potrebi dokazal, da je ta znak pridobil razlikovalni učinek z uporabo v smislu člena 7(3) Uredbe št. 40/94, ali uporabil druga pravna sredstva, ki jih ima morda na voljo, kot je pravica iz znamk ali modelov ali tožba zaradi nelojalne konkurence.

Poleg tega je Splošno sodišče v sodbah z dne 12. novembra 2010 v zadevah *Deutsche Bahn proti UUNT (Horizontalna kombinacija sive in rdeče barve)* (T-404/09, neobjavljena) in *Deutsche Bahn proti UUNT (Vertikalna kombinacija sive in rdeče barve)* (T-405/09, neobjavljena) ponovno odločalo o vprašanju razlikovalnega učinka kombinacije barv. Splošno sodišče je v teh dveh sodbah potrdilo ozek pristop k zahtevam za registracijo kombinacije barv kot znamke in ugotovilo, da kombinacija barv za upoštevno javnost ne pomeni zaznavnega odmika glede barv, ki se običajno uporabljajo za zadevne storitve, in zato nima razlikovalnega učinka.

²⁰ Uredba Sveta (ES) št. 40/94 z dne 20. decembra 1993 o znamki Skupnosti (UL 1994, L 11, str. 1).

²¹ Uredba Sveta (ES) št. 207/2009 z dne 26. februarja 2009 o blagovni znamki Skupnosti (UL L 78, str. 1), ki je nadomestila Uredbo št. 40/94.

2. Relativni razlogi za zavrnitev

Splošno sodišče je v sodbi z dne 22. junija 2010 v zadevi *Montero Padilla proti UUNT – Padilla Requena (JOSE PADILLA)* (T-255/08, še neobjavljena) pojasnilo razloge, na katerih lahko temelji ugovor. Tožeča stranka je Splošnemu sodišču v bistvu predlagala, naj opravi nadzor zakonitosti odločbe obora za pritožbe UUNT glede na člen 9 Uredbe št. 40/94 v zvezi s pravico, ki jo podeljuje znamka Skupnosti. Splošno sodišče je pojasnilo, da so razlogi, na katerih lahko temelji ugovor, kot so navedeni v členu 42(1) Uredbe št. 40/94, samo relativni razlogi za zavrnitev iz člena 8 iste uredbe, ker člen 9 te uredbe opredeljuje obseg pravice, ki jo podeljuje znamka Skupnosti, in zato učinke registracije te znamke, ne določa pa pogojev za registracijo. Zato člen 9 Uredbe št. 40/94 ni del pravnega okvira, ki ga mora upoštevati UUNT pri preučevanju zahteve za registracijo ali ugovora. Poleg tega je Splošno sodišče razsodilo, da je iz besedila člena 8(5) Uredbe št. 40/94, v katerem je uporabljen izraz „za katere je registrirana prejšnja znamka“, razvidno, da se ta določba uporablja za prejšnje znamke v smislu člena 8(2) te uredbe le, če so registrirane. Zato člen 8(5) Uredbe št. 40/94 v zvezi s proizvodi ali storitvami, ki si niso podobni, varuje zgolj nedvomno znane znamke v smislu člena 6bis Pariške konvencije²², glede katerih je bil predložen dokaz o registraciji. Nazadnje, Splošno sodišče je pojasnilo, da avtorska pravica ni „znak, ki se uporablja v gospodarskem prometu“ v smislu člena 8(4) Uredbe št. 40/94, kot izhaja iz sistematike člena 52 te uredbe. Ta v odstavku 1(c) določa, da se znamka razglasi za nično, če obstaja prejšnja pravica iz člena 8(4) Uredbe št. 40/94 in so izpolnjeni pogoji iz istega odstavka. Odstavek 2(c) tega člena pa določa, da se znamka razglasi za nično tudi, če se njena uporaba lahko prepove na podlagi „druge“ prejšnje pravice in še zlasti avtorske pravice. Avtorska pravica torej ni ena od prejšnjih pravic iz člena 8(4) Uredbe št. 40/94.

3. Razmerje med absolutnimi in relativnimi razlogi za zavrnitev

V zgoraj navedeni sodbi *JOSE PADILLA* je Splošno sodišče poudarilo, da je iz besedila člena 42(1) Uredbe št. 40/94 ter sistematike tega člena in člena 43 navedene uredbe razvidno, da absolutnih razlogov za zavrnitev iz člena 7 te uredbe v okviru postopka z ugovorom ni treba preizkusiti. Razlogi, na katerih lahko temelji ugovor, so namreč, kot je navedeno v členu 42(1) Uredbe št. 40/94, le relativni razlogi za zavrnitev iz člena 8 iste uredbe.

4. Procesna vprašanja

Splošno sodišče je v sodbi z dne 28. aprila 2010 v zadevi *Claro proti UUNT – Telefónica (Claro)* (T-225/09, neobjavljena, v pritožbenem postopku) zavrnilo tožbo zoper odločbo odbora za pritožbe UUNT, s katero je ta ugotovil, da pritožba ni dopustna, ker nobena vloga, v kateri so bili navedeni razlogi, ni bila vložena v roku, določenem v členu 59 Uredbe št. 40/94. Tožeča stranka je navajala nekoristnost predložitve vloge, prvič, zaradi dejstva, da je odločbo oddelka za ugovore, ki je ugodil ugovoru na podlagi relativnega razloga za zavrnitev iz člena 8(1)(b) Uredbe št. 40/94, izpodbijala v celoti, in drugič, zaradi funkcionalne kontinuitete med različnimi organi UUNT, ki morajo svoje odločbe utemeljiti tako, da se sklicujejo na postopek pred nižjim organom. Splošno sodišče je pojasnilo, da vložitev vloge, v kateri so navedeni pritožbeni razlogi, nikakor ni bila nekoristna, saj mora stranka, ki vloži pritožbo pri odboru za pritožbe, navesti razloge, na katerih ta pritožba temelji. Odboru za pritožbe pa, nasprotno, na podlagi sklepanja ni treba ugotavljati razlogov, na katerih temelji pritožba, o kateri mora odločati. Poleg tega je Splošno sodišče glede funkcionalne kontinuitete ponovno uporabilo načela, ki jih je določilo Sodišče v sodbi z dne

²² Pariška konvencija za varstvo intelektualne lastnine z dne 20. marca 1883, kakor je bila dopolnjena in spremenjena.

13. marca 2007 v zadevi *UUNT proti Kaul*²³, pri čemer je pojasnilo, da iz člena 62(1) Uredbe št. 40/94 izhaja, da mora odbor za pritožbe pri pritožbi, o kateri odloča, v celoti na novo preizkusiti pravno in dejansko utemeljenost ugovora. Vendar tak preizkus predpostavlja, da je pritožba pred odborom za pritožbe dopustna, saj jo mora ta, če ni dopustna, zavreči brez obravnavanja njene vsebine.

Dalje, Splošno sodišče je v sodbi z dne 16. junija 2010 v zadevi *Kureha proti UUNT – Sanofi-Aventis (KREMEZIN)* (T-487/08, neobjavljena) odločilo o dokazni vrednosti publikacije Svetovne organizacije za intelektualno lastnino (WIPO), ki je bila predložena prepozno, da bi bil z njo dokazan obstoj prejšnje znamke. Splošno sodišče je razsodilo, da nobena določba uredb št. 40/94 in (ES) št. 2868/95²⁴ ne nasprotuje ugotovitvam organov UUNT, da publikacija WIPO o mednarodni registraciji izpolnjuje zahteve iz pravila 19(2) Uredbe št. 2868/95. Zato morebitno izpodbijanje dokazne vrednosti publikacije WIPO o mednarodni registraciji ureja pravilo 20(2) in (4) Uredbe št. 2868/95, ker ti določbi urejata izmenjavo pripomb in dokazov med strankama s posredovanjem UUNT, medtem ko se pravilo 19 iste uredbe nanaša le na komunikacijo med UUNT in stranko, ki vlaga ugovor. Splošno sodišče je tudi menilo, da je iz besedila določb uredb št. 40/94 in 2868/95, ki se uporabijo, razvidno, da lahko UUNT v okviru uporabe pravila 20 Uredbe št. 2868/95, na eni strani, stranke pozove, naj predložijo pripombe tako pogosto, kot presodi, da je potrebno, in na drugi strani, upošteva, če meni, da je smotrno, dokaze, ki so mu jih stranke predložile prepozno.

Poleg tega je imelo Splošno sodišče v sodbi z dne 13. septembra 2010 v zadevi *Inditex proti UUNT – Marín Díaz de Cerio (OFTEN)* (T-292/08, še neobjavljena) priložnost pojasniti, ali vprašanje dokaza o resni in dejanski uporabi prejšnje znamke in podobnosti med proizvodi, na kateri se pred odborom za pritožbe UUNT ne sklicuje, spadata v okvir spora pred tem organom, če se je nanju sklicevalo pred oddelkom za ugovore. Splošno sodišče je glede vprašanja resne in dejanske uporabe razsodilo, da je to posebno in predhodno, ker vodi do ugotovitve, ali je za namene preizkusa ugovora prejšnjo znamko mogoče šteti za registrirano za zadevne proizvode in storitve. Zato to vprašanje ne spada v okvir preizkusa samega ugovora, ker razlog glede pomanjkljivosti dokaza resne in dejanske uporabe ni posebej naveden pred odborom za pritožbe, ki je omejen na preizkus obstoja verjetnosti zmede. Nasprotno, zaradi ugovora, ki temelji na obstoju verjetnosti zmede, se UUNT predloži vprašanje glede enakosti ali podobnosti zadevnih znamk ter proizvodov in storitev, ki jih označujejo te znamke, ob upoštevanju medsebojne odvisnosti upoštevanih elementov v okviru celovite presoje verjetnosti zmede.

Nazadnje, Splošno sodišče je v sodbi z dne 9. decembra 2010 v zadevi *Tresplain Investment proti UUNT – Hoo Hing (Golden Elephant Brand)* (T-303/08, še neobjavljena) opozorilo, da razlogi, na katere se tožeča stranka pred organi UUNT ne sklicuje, pred njim niso dopustni. Vendar pa se v skladu z ustaljeno sodno prakso lahko zgodi, da mora UUNT med drugim upoštevati nacionalno pravo države članice, v kateri prejšnja znamka, na kateri temelji zahteva za ugotovitev ničnosti, uživa varstvo, ker omejitev dejanske podlage preizkusa UUNT namreč ne izključuje, da ta poleg dejstev, ki so jih izrecno navedle stranke, upošteva tudi splošno znana dejstva, če so ta potrebna za presojo pogojev za uporabo razloga za ničnost, in zlasti dokazno vrednost predloženih dokazov. V obravnavani zadevi je tožeča stranka zatrjevala, da bi moral odbor za pritožbe UUNT v okviru preučitve obstoja zavajajoče predstavitev upoštevati to, da intervenientka ni predložila nobenega dokaza o zmedi. Čeprav je tožeča stranka zatrjevala, da pravo države članice (v obravnavani zadevi Združenega kraljestva) ob soobstoju dveh znamk na trgu zahteva, da je dokaz o konkretnih primerih zmede predložen v okviru tožbe zaradi zlorabe znaka na nacionalni ravni, je taka trditev dopustna tudi, če je tožeča stranka ni navajala pred UUNT, pod pogojem, da je soobstoj znamk

²³ C-29/05 P, ZOdl., str. I-2213.

²⁴ Uredba Komisije (ES) št. 2868/95 z dne 13. decembra 1995 za izvedbo Uredbe Sveta št. 40/94 (UL L 303, str. 1).

razviden iz spisa. Poleg tega je Splošno sodišče razsodilo, da dejstvo, da se je intervenientka s pravnim položajem seznanila šele med postopkom, ker Splošno sodišče v trenutku, ko je vložila svoj odgovor na tožbo, njene ločene tožbe še ni zavrglo kot nedopustne, ni nova dejanska ali pravna okoliščina v smislu člena 48(2) Poslovnika Splošnega sodišča.

5. Model Skupnosti

Splošno sodišče je leta 2010 prvič uporabilo Uredbo (ES) št. 6/2002²⁵.

Splošno sodišče je v sodbi z dne 18. marca 2010 v zadevi *Grupo Promer Mon Graphic proti UUNT – PepsiCo (Okrogel promocijski izdelek)* (T-9/07, še neobjavljena, v pritožbenem postopku) pojasnilo, da je treba seznam razlogov za razglasitev ničnosti modela Skupnosti, ki ga določa člen 25(1)(d) Uredbe št. 6/2002, šteti za izčrpen in da dejstvo, da imetnik izpodbijanega modela Skupnosti ni bil v dobri veri, v njem ni bilo navedeno. Splošno sodišče je opredelilo tudi nekatere temeljne pojme Uredbe št. 6/2002. Glede pojma „kolizija“ je Splošno sodišče poudarilo, da je treba člen 25(1) Uredbe št. 6/2002 razlagati tako, da je model Skupnosti v koliziji s prejšnjim modelom, če ob upoštevanju svobode oblikovalca pri razvoju navedenega modela Skupnosti ta ne ustvari celotnega vtisa na seznanjenega uporabnika, ki se razlikuje od celotnega vtisa, ki ga ustvari prejšnji model, na katerega se sklicuje. Poleg tega je Splošno sodišče določilo obseg pojmov „stopnja svobode oblikovalca pri razvijanju videza izdelka“, „seznanjeni uporabnik“ in „celotni vtis“. Glede stopnje svobode oblikovalca pri razvijanju videza izdelka je Splošno sodišče razsodilo, da jo je med drugim treba opredeliti glede na omejitve, ki so povezane z značilnostmi, določenimi zaradi tehničnega delovanja izdelka ali njegovega elementa, ali zakonske predpise, ki veljajo za izdelek. Glede seznanjenega uporabnika je Splošno sodišče pojasnilo, da ta ni niti izdelovalec niti prodajalec izdelkov, v katere naj bi bila zadevna videza izdelkov vgrajena ali na katerih naj bi se uporabljala, čeprav je posebno pazljiv in ima nekaj znanja o izdelavi izdelkov, torej modelov iz preteklosti, ki se nanašajo na zadevni izdelek in ki so bili razkriti na datum vložitve izpodbijanega modela oziroma, odvisno od primera, na datum, ko se je uveljavljala prednostna pravica. Nazadnje, Splošno sodišče je pojasnilo, da je pri konkretni presoji celotnega vtisa zadevnih videzov izdelkov treba upoštevati stopnjo svobode oblikovalca pri razvoju izpodbijanega modela. Ker se podobnosti med zadevnima videzoma izdelkov nanašajo na skupne značilnosti, bodo te podobnosti le malo pomembne za celoten vtis, ki ga pri seznanjenem uporabniku ustvarita navedena videza izdelkov. Torej, bolj kot je svoboda oblikovalca pri razvoju izpodbijanega modela omejena, bolj bodo lahko manjše razlike med zadevnima videzoma izdelkov zadostovale za drugačen celoten vtis pri seznanjenem uporabniku.

Dalje, Splošno sodišče je v sodbi z dne 12. maja 2010 v zadevi *Beifa Group proti UUNT – Schwan-Stabilo Schwanhäüßer (Pisalni pripomoček)* (T-148/08, še neobjavljena) podalo pojasnila glede razlage člena 25(1)(e) Uredbe št. 6/2002, ki določa, da se model Skupnosti lahko razglasi za ničnen, če je v poznejšem videzu izdelka uporabljen razlikovalni znak, zakonodaja Skupnosti ali države članice, ki ureja ta znak, pa imetniku znaka priznava pravico, da prepreči tako uporabo. Po mnenju Splošnega sodišča navedeni člen zajema tudi primer podobnosti med znaki in ne samo enakosti, tako da je odbor za pritožbe, ne da bi pri tem napačno uporabil pravo, razlagal določbo tako, da se lahko imetnik razlikovalnega znaka sklicuje nanj, ko zahteva razglasitev ničnosti poznejšega modela Skupnosti, če je bil v tem modelu uporabljen znak, podoben njegovemu. Splošno sodišče je – ob neobstoju posebnih pravil v zvezi s tem v Uredbi št. 6/2002 – tudi preizkusilo vprašanje podrobnih pravil vložitve zahteve za dokaz o resni in dejanski uporabi prejšnjega znaka s strani imetnika modela Skupnosti, ki se izpodbija z zahtevo za razglasitev ničnosti. Splošno sodišče je

²⁵ Uredba Sveta (ES) št. 6/2002 z dne 12. decembra 2001 o modelih Skupnosti (UL 2002, L 3, str. 1).

poudarilo, da mora biti ta zahteva izrecno izražena in pravočasno vložena pri UUNT. Nasprotno, zahteve za dokaz o resni in dejanski uporabi prejšnjega znaka, navajanega v podporo zahtevi za razglasitev ničnosti modela Skupnosti, ni mogoče prvič vložiti pri odboru za pritožbe.

Nazadnje, Splošno sodišče je v sodbi z dne 22. junija 2010 v zadevi *Shenzhen Taiden proti UUNT – Bosch Security Systems (Komunikacijska oprema)* (T-153/08, še neobjavljena) pojasnilo, da je treba, kot je razvidno iz uvodne izjave 14 Uredbe št. 6/2002, pri presoji o tem, ali ima model individualno naravo v smislu člena 6 te uredbe, upoštevati naravo izdelka, za katerega se model uporablja ali v katerega je vključen, še zlasti pa industrijski sektor, v katerega spada. Poleg tega je Splošno sodišče jasno opredelilo pojem „seznanjeni uporabnik“, pri čemer je poudarilo, da lastnost „uporabnik“ pomeni, da zadevna oseba uporablja izdelek, v katerega je vključen model, v skladu z namenom tega izdelka in da oznaka „seznanjen“ nakazuje na to, da uporabnik, ne da bi bil snovalec ali tehnični strokovnjak, pozna različne modele, ki obstajajo v zadevnem sektorju, ima nekaj znanja o sestavnih delih, ki jih ti modeli ponavadi vsebujejo, in je zaradi zanimanja za zadevne izdelke izkazal relativno visoko stopnjo pozornosti pri njihovi uporabi. Vendar ta okoliščina ne pomeni, da je seznanjeni uporabnik onkraj izkušenj, ki si jih je pridobil z uporabo zadevnega izdelka, sposoben razlikovati med vidiki videza izdelka, ki jih narekuje njegova tehnična funkcija, in tistimi, ki so poljubni.

Okolje

1. Sistem za trgovanje s pravicami do emisije toplogrednih plinov

Sistem za trgovanje s pravicami do emisije toplogrednih plinov, ki ga uvaja Direktiva 2003/87/ES²⁶, je nov in stalen vir sporov pred Splošnim sodiščem od leta 2007.

V zvezi z letom 2010 je treba omeniti sodbo z dne 2. marca 2010 v zadevi *Arcelor proti Parlamentu in Svetu* (T-16/04, še neobjavljena). V okviru odškodninske tožbe za povrnitev škode, ki naj bi jo domnevno utrpela tožeča stranka zaradi sprejetja navedene direktive, je Splošno sodišče razsodilo, da ima zakonodajalec Skupnosti široko diskrecijsko pravico pri izvajanju pooblastil na področju okolja na podlagi členov 174 ES in 175 ES. Izvajanje te diskrecijske pravice namreč pomeni, po eni strani, da mora ta zakonodajalec predvideti in oceniti zapleten in negotov ekološki, znanstveni, tehnični in gospodarski razvoj in, po drugi strani, da mora uravnotežiti in uskladiti različne cilje, načela in interese iz člena 174 ES. To je v Direktivi 2003/87 izraženo z določitvijo več glavnih in stranskih ciljev, ki so deloma protislovnji.

Splošno sodišče je poleg tega opozorilo, da morajo institucije enako kot države članice spoštovati temeljne svoboščine, kot je svoboda ustanavljanja, ki so namenjene doseganju temeljnih ciljev Unije, zlasti vzpostavitvi notranjega trga. Iz tega ne izhaja, da mora zakonodajalec Skupnosti zadevno problematiko urejati tako, da bi zakonodaja Skupnosti, zlasti v obliki direktive, dala izčrpno in dokončno rešitev nekaterih težav, izpostavljenih z vidika vzpostavitve notranjega trga, ali da bi se z njo popolnoma uskladile nacionalne zakonodaje, da bi se odstranile vse predstavljive ovire za trgovino med državami članicami. Kadar mora ta zakonodajalec preoblikovati ali vzpostaviti zapleten sistem, kakršen je sistem za trgovanje s pravicami, mu je dovoljena uporaba stopenjskega pristopa, pri čemer lahko deluje le v smeri postopnega usklajevanja zadevnih nacionalnih zakonodaj.

²⁶ Direktiva 2003/87/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. oktobra 2003 o vzpostavitvi sistema za trgovanje s pravicami do emisije toplogrednih plinov v Skupnosti in o spremembi Direktive Sveta 96/61/ES (UL L 275, str. 32).

Splošno sodišče je poudarilo, da ureditev Unije na področju varstva okolja v skladu z načelom subsidiarnosti ne predvideva popolne usklajenosti, ker države članice svobodno sprejemajo strožje varstvene ukrepe, za katere sta edina pogoja, da so združljivi s Pogodbo in da je o njih uradno obveščena Komisija. Zgolj dejstvo, da je zakonodajalec Skupnosti pustil odprto posebno vprašanje, ki se nanaša na področji uporabe Direktive 2003/87 in temeljne svoboščine, samo po sebi ne more biti razlog, da bi bila ta opustitev v nasprotju s pravili Pogodbe. Poleg tega morajo nacionalna sodišča, ker so pristojna za nadzor nad izvajanjem Direktive 2003/87, na Sodišče vložiti predlog za sprejetje predhodne odločbe, če pride do težav v zvezi z razlago ali veljavnostjo te direktive.

Nazadnje, tožeča stranka je zatrjevala, da je bilo z Direktivo 2003/87 kršeno načelo pravne varnosti, ker ni vsebovala nobene določbe, ki bi urejala obseg finančnih posledic, ki bi lahko izhajale tako iz morebitne nezadostne količine pravic do emisije, dodeljenih neki napravi, kot tudi iz cene teh pravic, saj se ta cena določa izključno na podlagi razmer na trgu in je posledica vzpostavitve sistema za trgovanje s pravicami. V zvezi s tem je Splošno sodišče ugotovilo, da bi urejanje cene pravic lahko nasprotovalo glavnemu cilju Direktive 2003/87, in sicer zmanjšanju emisij toplogrednih plinov z vzpostavitvijo učinkovitega sistema za trgovanje s pravicami, v katerem stroške emisij in naložb za njihovo zmanjšanje v glavnem določajo tržni mehanizmi. Če ni zadostnega števila pravic, je spodbuda upravljavcem naprav, da zmanjšajo svoje emisije toplogrednih plinov ali da tega ne storijo, odvisna od zapletene ekonomske odločitve, sprejete zlasti na podlagi cen pravic do emisije, razpoložljivih na trgu s pravicami, in stroškov morebitnih ukrepov za zmanjšanje emisij, katerih cilj je lahko bodisi zmanjšanje proizvodnje bodisi naložbe v energetsko učinkovitejša proizvodna sredstva. V takem sistemu zakonodajalec zvišanja cen emisij in torej cen pravic, ki je odvisno od številnih ekonomskih dejavnikov, ne more urediti vnaprej, ne da bi pri tem zmanjšal ali celo izničil ekonomske spodbude, ki so temelj njegovega delovanja, in porušil učinkovitost sistema trgovanja s pravicami.

Neobstoje predvidljivosti razvoja trga s pravicami je nujen in neločljiv element ekonomskega mehanizma, ki je značilen za sistem za trgovanje s pravicami, ki je podvržen klasičnim zakonitostim ponudbe in povpraševanja, in ni v nasprotju z načelom pravne varnosti.

2. Zračni promet – Zunanji odnosi

Splošno sodišče je v sodbi z dne 9. septembra 2010 v zadevi Švica proti Komisiji (T-319/05, še neobjavljena, v pritožbenem postopku) odločalo o sporu v zvezi s Sporazumom med Evropsko skupnostjo in Švicarsko konfederacijo o zračnem prometu²⁷ in nemškimi ukrepi glede priletov in odletov z letališča Zürich (Švica).

Zaradi bližine nemške meje mora večina letal, ki pristajajo v Zürichu, in tudi večina letal, ki vzletajo zjutraj in zvečer, leteti skozi nemški zračni prostor. Uporabo tega zračnega prostora je med letoma 1984 in 2001 urejal dvostranski sporazum, nato pa sta se Švicarska konfederacija in Zvezna republika Nemčija o tem pogajali. Nemški zvezni organi za letalstvo so leta 2003 sprejeli nacionalno ureditev na področju zračnega prometa. Ta je določala ukrepe, s katerimi so se v normalnih vremenskih razmerah v bistvu poskušali preprečiti preleti nemškega ozemlja blizu švicarske meje na nizki višini ob delavnikih med 21. in 7. uro ter ob koncih tedna in dela prostih dnevih med 20. in 9. uro, da bi se zmanjšal hrup, ki mu je bilo izpostavljeno lokalno prebivalstvo.

²⁷ Sporazum med Evropsko skupnostjo in Švicarsko konfederacijo o zračnem prometu, podpisan 21. junija 1999 v Luxembourg (UL 2002, L 114, str. 73).

Švicarska konfederacija je na podlagi sporazuma med Skupnostjo in Švicarsko konfederacijo o zračnem prometu (ki za namene sporazuma uporablja Uredbo (EGS) št. 2408/92²⁸) pri Komisiji vložila pritožbo, s katero je predlagala, naj ta sprejme odločbo, da Zvezna republika Nemčija preneha izvajati ukrepe, uvedene z nacionalno ureditvijo. Ker je bila ta pritožba zavrnjena, je Švicarska konfederacija zoper to odločbo vložila tožbo, v kateri je med drugim navajala kršitev načel enakega obravnavanja, sorazmernosti in svobode opravljanja storitev v sektorju zračnega prometa.

Splošno sodišče je najprej ugotovilo, da Komisija ni napačno uporabila prava s tem, da je menila, da nemški ukrepi ne nalagajo pogojev niti ne omejujejo ali zavračajo izvajanja prometnih pravic. Nemški ukrepi namreč nikakor ne pomenijo prepovedi – bodisi pogojne bodisi delne – preleta nemškega zračnega prostora za letala, ki letijo z letališča Zürich ali nanj priletijo, ampak pomenijo le spremembo poti zadevnih letal po njihovem vzletu z letališča Zürich ali pred njihovim pristankom na tem letališču.

Glede kršitve načela enakega obravnavanja v škodo švicarskih letalskih prevoznikov, ki uporabljajo letališče Zürich kot letalsko vozlišče, je Splošno sodišče poudarilo, da ugotovitev, da ima ukrep enake posledice kot diskriminacija glede na državljanstvo, ni dovolj za ugotovitev, da ni združljiv s členom 3 zadevnega sporazuma, in da je treba preveriti še, ali je navedeni ukrep upravičen z objektivnimi okoliščinami in ali je sorazmeren s ciljem, ki mu sledi. Bližina turističnega območja, ki je zato posebej občutljivo za zvočne emisije, je objektivna okoliščina, ki upravičuje sprejetje takih ukrepov le za letališče Zürich. Poleg tega je Splošno sodišče presodilo, da so nemški ukrepi sorazmerni s ciljem, ki mu sledijo, to je zmanjšanje obremenitve s hrupom letal na delu nemškega ozemlja blizu Švice ponoči in ob koncih tedna, in da Zvezna republika Nemčija ni imela na voljo drugih sredstev za zmanjšanje obremenitve s hrupom. Natančneje, upoštevanje minimalne vrednosti hrupa bi bilo zelo težko nadzirati, njeno kršitev pa bi bilo nemogoče sankcionirati, drugače kot pri obveznostih, povezanih z določitvijo minimalnih višin letov.

Nazadnje, Splošno sodišče je v okviru preizkusa morebitne kršitve svobode opravljanja storitev v sektorju zračnega prometa poudarilo, da cilj zmanjšanja obremenitve s hrupom pomeni poseben vidik varstva okolja, ki spada med nujne razloge v splošnem interesu, s katerimi je mogoče upravičiti omejitve temeljnih svoboščin, zagotovljenih s Pogodbo ES, zlasti svobode opravljanja storitev, in da so zadevni ukrepi sorazmerni s tem ciljem.

Skupna zunanja in varnostna politika

Splošno sodišče je leta 2010 razglasilo pet sodb v zvezi z omejevalnimi ukrepi, sprejetimi proti osebam v okviru skupne zunanje in varnostne politike. Natančneje, Splošno sodišče je v sodbah z dne 9. in 30. septembra 2010 dopolnilo svojo že obsežno sodno prakso na področju boja proti terorizmu.

Prvič, glede obsega sodnega nadzora nad ukrepi zamrznitve sredstev, sprejetimi na podlagi resolucij Varnostnega sveta Združenih narodov, sodba Splošnega sodišča z dne 30. septembra 2010 v zadevi *Kadi proti Komisiji* (T-85/09, še neobjavljena, v pritožbenem postopku) povzema sklepe iz sodbe Sodišča z dne 3. septembra 2008 v združenih zadevah *Kadi in Al Barakaat International Foundation proti Svetu in Komisiji*²⁹, s katero je bila razveljavljena sodba Splošnega sodišča z dne

²⁸ Uredba Sveta (EGS) št. 2408/92 z dne 23. julija 1992 o dostopu letalskih prevoznikov Skupnosti do letalskih prog znotraj Skupnosti (UL L 240, str. 8).

²⁹ C-402/05 P in C-415/05 P, ZOdl., str. I-6351.

21. septembra 2005 v zadevi *Kadi proti Svetu in Komisiji*³⁰. Sodišče je v tej sodbi zavrnilo stališče Splošnega sodišča in razsodilo, da je sodišče Unije povsem pristojno za nadzor nad zakonitostjo ukrepov Skupnosti, ki uresničujejo resolucije Varnostnega sveta Združenih narodov. Sodišče je odločilo o sporu in za nično razglasilo uredbo o zamrznitvi sredstev, pri čemer je ugotovilo, da je bila ta sprejeta v nasprotju s temeljnimi pravicami zadevne stranke, ohranilo pa je njene učinke za obdobje, ki ne sme biti daljše od treh mesecev, da bi se odpravile ugotovljene kršitve.

Komisija je zaradi sodbe Sodišča tožečo stranko obvestila o svoji nameri, da bo ohranila njeno vključitev v Uredbi (ES) št. 881/2002³¹ na podlagi povzetka razlogov, ki ga je pripravil sankcijski odbor Varnostnega sveta, za vključitev tožeče stranke v seznam oseb, za katere bi morala veljati zamrznitev sredstev in gospodarskih virov, ter jo pozvala, naj v zvezi s tem predloži svoje pripombe. Komisija je 28. novembra 2008 sprejela novo uredbo³², pri čemer je ohranila zamrznitev sredstev tožeče stranke.

Splošno sodišče je v zvezi z ničnostno tožbo, ki jo je tožeča stranka vložila zoper zadnjenavedeno uredbo, ugotovilo, da mora glede na zgoraj navedeno sodbo Sodišča *Kadi in Al Barakaat International Foundation proti Svetu in Komisiji* v obravnavani zadevi zagotoviti popoln in strog nadzor nad zakonitostjo Uredbe, ne da bi ta uredba pri tem uživala kakršno koli imuniteto pred sodnim nadzorom, ker je namenjena uresničevanju resolucij Varnostnega sveta Združenih narodov. To mora veljati vsaj tako dolgo, dokler bo očitno, da postopki preizkusa, ki jih izvaja sankcijski odbor, ne zagotavljajo jamstev učinkovitega sodnega varstva. Ta nadzor se mora posredno nanašati na vsebinske presoje samega sankcijskega odbora in na dokaze, na katerih te presoje temeljijo. To je še toliko bolj utemeljeno, če ti ukrepi občutno in trajno vplivajo na temeljne pravice tožeče stranke, za katero danes že skoraj deset let velja sistem, na podlagi katerega so vsa njena sredstva zamrznjena. Splošno sodišče je v zvezi s tem pojasnilo, da je v človekovem življenju deset let precejšnje obdobje in da se opredelitev zadevnih ukrepov kot preventivnih ali represivnih, varstvenih ali namenjenih zasegom, civilnih ali kazenskih, odslej zdi odprta.

Splošno sodišče je v okviru tega popolnega nadzora ob uporabi meril, ki jih je sprejelo Evropsko sodišče za človekove pravice v svoji sodbi *A. in drugi proti Združenemu kraljestvu*³³, ugotovilo, da je bila pravica do obrambe tožeče stranke „spoštovana“ zgolj formalno in navidezno. Komisija ni ustrezno upoštevala njenega mnenja in ji ni zagotovila nikakršnega dostopa, niti minimalnega, do dokazov, ki jo bremenijo, ne da bi se njeni interesi uravnotežili z vidika potrebe po varovanju zaupnosti zadevnih informacij. V teh okoliščinah se zdijo maloštevilne informacije in nejasne trditve, navedene v povzetku razlogov, očitno nezadostne, da bi lahko tožeča stranka učinkovito izpodbila obtožbe zoper sebe.

Splošno sodišče je zato razsodilo, da je bila s sprejetjem Uredbe kršena pravica do obrambe. Poleg tega ob neobstoju ustreznega dostopa do informacij in dokazov, ki bremenijo tožečo stranko, ta pred sodiščem Unije tudi ni mogla braniti svojih pravic v zvezi s temi dokazi v zadovoljivih pogojih, zaradi česar je bila ugotovljena tudi kršitev pravice do učinkovitega pravnega sredstva. Nazadnje,

³⁰ T-315/01, ZOdl., str. II-3649.

³¹ Uredba Sveta (ES) št. 881/2002 z dne 27. maja 2002 o posebnih omejevalnih ukrepih za nekatere osebe in subjekte, povezane z Osama bin Ladmom, mrežo Al-Kaida in talibani, in o razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 467/2001 (UL L 139, str. 9).

³² Uredba Komisije (ES) št. 1190/2008 z dne 28. novembra 2008 o stoprvi spremembi Uredbe Sveta (ES) št. 881/2002 (UL L 322, str. 25).

³³ Sodba z dne 19. februarja 2009 (še neobjavljena v *Recueil des arrêts et décisions*).

Splošno sodišče je ugotovilo, da uredba, glede na splošni obseg in trajanje ukrepov o zamrznitvi sredstev, prav tako pomeni neupravičeno omejitev lastninske pravice.

Drugič, glede nacionalnih odločb, ki so lahko podlaga ukrepu o zamrznitvi sredstev, ki ga sprejme Svet, je Splošno sodišče v sodbi z dne 9. septembra 2010 v zadevi *Al-Aqsa proti Svetu* (T-348/07, še neobjavljena) pojasnilo pogoje, pod katerimi je sklep v postopku za izdajo začasne odredbe, sprejet v postopku za odobritev začasne prekinitve izvajanja nacionalnega ukrepa o zamrznitvi sredstev (Sanctieregeling), „odločitev“, ki jo je sprejel pristojni organ v smislu člena 1(4) Skupnega stališča 2001/931/SZVP³⁴ in člena 2(3) Uredbe št. 2580/2001³⁵.

Splošno sodišče je v zvezi s tem opozorilo, da sklep v postopku za izdajo začasne odredbe v pravem pomenu besede ni, kot Sanctieregeling, odločitev o „začetku preiskave ali kazenskega pregona zaradi terorističnega dejanja“ oziroma se ne nanaša na „obsodbo“ tožeče stranke v ozkem kazenskopravnem pomenu. Vendar je sklep v postopku za izdajo začasne odredbe glede na svojo vsebino, obseg in kontekst, obravnavan skupaj s Sanctieregeling, dejansko „odločitev“, ki jo je sprejel pristojni organ v smislu zgoraj navedenih določb Skupnega stališča 2001/931 in Uredbe št. 2580/2001, ki ne zahtevajo, da je nacionalna „odločitev“ sprejeta v kazenskem postopku *stricto sensu*.

Poleg tega mora biti nacionalna odločitev o „začetku preiskave ali kazenskega pregona“, zato da bi se Svet lahko veljavno skliceval nanjo, sprejeta v okviru nacionalnega postopka, katerega neposreden in bistveni namen je sprejetje preventivnih ali restriktivnih ukrepov zoper zadevno osebo, skupino ali subjekt na podlagi boja proti terorizmu. Splošno sodišče je menilo, da je sklep v postopku za izdajo začasne odredbe, na katerega se v obravnavani zadevi sklicuje Svet, drugače kot odločitev nacionalnega sodnega organa, ki le podredno in posredno odloča o morebitni vpletenosti zadevne osebe, skupine ali subjekta v tako dejavnost, dovolj neposredno povezan z nacionalnim postopkom, katerega bistveni namen je sprejetje ekonomske sankcije glede zadevne osebe, skupine ali subjekta, in sicer zamrznitev sredstev na podlagi samega Sanctieregeling zaradi vpletenosti v teroristična dejanja.

Vendar se prav tako postavlja vprašanje, ali lahko zadevni sklep v postopku za izdajo začasne odredbe utemelji sklep Sveta, čeprav so nacionalni organi Sanctieregeling razveljavili po zavrnitvi predloga za izdajo začasne odredbe. Splošno sodišče je menilo, da ni tako. Sodnik za začasne odredbe je namreč s tem sklepom le zavrnil predlog za začasno prekinitve učinkov Sanctieregeling. Ta pa zaradi svoje razveljavitve dokončno ni imel več nobenih pravnih učinkov. Posledično mora nujno enako veljati za pravne učinke sklepa v postopku za izdajo začasne odredbe, saj je ta vseboval le začasno presojo brez poseganja v končno meritorno odločitev v postopku. Poleg tega ne bi bilo združljivo s splošno sistematiko Uredbe št. 2580/2001 – za katero je značilno, da morajo imeti okoliščine nacionalnega postopka pri presoji Sveta prednostno vlogo – da Sanctieregeling, ki nima več nobenih učinkov v nizozemskem pravnem redu, prek sklepa v postopku za izdajo začasne odredbe še dalje posredno in za nedoločen čas povzroča učinke v pravnem redu Skupnosti. Svet je tako prekoračil svoje pooblastilo za odločanje po prostem preudarku s tem, da je tožečo stranko za nedoločen čas ohranil na spornem seznamu le z obrazložitvijo, da odločitev sodnika za začasne odredbe v nizozemskem pravnem redu, in sicer v pritožbenem sodnem postopku zoper odredbo oziroma v meritornem sodnem postopku, ni izpodbijana, čeprav je upravno odločitev, glede

³⁴ Skupno stališče Sveta 2001/931/SZVP z dne 27. decembra 2001 o uporabi posebnih ukrepov za boj proti terorizmu (UL L 344, str. 93).

³⁵ Uredba Sveta (ES) št. 2580/2001 z dne 27. decembra 2001 o posebnih omejevalnih ukrepih za nekatere osebe in subjekte zaradi boja proti terorizmu (UL L 344, str. 70).

katere je bila temu sodniku predlagana odložitev učinkov, organ, ki jo je sprejel, v vmesnem času razveljavil.

Dostop do dokumentov institucij

Postopek dostopa do dokumentov Komisije, ki ga urejajo zlasti členi od 6 do 8 Uredbe št. 1049/2001, poteka v dveh fazah. Prošilec mora najprej na Komisijo nasloviti začetno prošnjo za dostop do dokumentov. Nato lahko zaradi popolne ali delne zavrnitve vloži potrdilno prošnjo pri generalnem sekretarju Komisije. Samo ukrep, ki ga sprejme generalni sekretar, lahko povzroči pravne učinke, ki lahko vplivajo na interese prosilca, in je zato lahko predmet ničnostne tožbe.

Splošno sodišče je v sodbi z dne 19. januarja 2010 v združenih zadevah *Co-Frutta proti Komisiji* (T-355/04 in T-446/04, ZOdl., str. II-1)³⁶ opisalo posledice poteka roka 15 delovnih dni, ki se lahko podaljša, v katerem mora institucija odgovoriti na potrdilno prošnjo. Po mnenju Splošnega sodišča je ta rok, ki je določen v členu 8(1) in (2) Uredbe št. 1049/2001, zavezujoč. Vendar potek tega roka ne pomeni odvzema pravice instituciji, da sprejme odločbo. Po nobenem pravnem načelu namreč uprava ne izgubi pristojnosti, da odgovori na vprašanje tudi po za to predpisanih rokih. Sistem zavrnilne odločbe zaradi molka organa je bil uveden zaradi izogitve tveganju, da bi se uprava odločila, da ne odgovori na prošnjo za dostop do dokumentov in tako ne bi bila podvržena nobenemu sodnemu nadzoru, in ne zato, da bi se vsaka prepozna odločba štela za nezakonito. Nasprotno, uprava je načeloma tudi po poteku roka dolžna podati obrazložen odgovor na vsako prošnjo posameznika. Ta rešitev je v skladu s funkcijo sistema zavrnilne odločbe zaradi molka organa, ki posameznikom omogoča, da izpodbijajo nedelovanje uprave, zato da bi pridobili njen obrazložen odgovor.

Prav tako morata institucija, na katero je bila naslovljena prošnja za dostop do dokumenta, ki izvira iz države članice, in ta država članica takoj, ko je ta institucija državi članici posredovala to prošnjo, brez odlašanja začeti lojalni dialog glede morebitne uporabe izjem iz člena 4, od (1) do (3), Uredbe št. 1049/2001. Pri tem morata biti pozorni zlasti na potrebo, da se navedeni instituciji omogoči, da odloči v rokih iz členov 7 in 8 te uredbe, ki ji nalagata obveznost odločanja o tej zahtevi za dostop. Vendar pa prekoračitev rokov, določenih v členu 8 Uredbe št. 1049/2001, ne povzroči avtomatično ničnosti odločbe, ki je bila sprejeta po roku. Posledica ničnosti odločbe le zaradi prekoračitve rokov, določenih v Uredbi št. 1049/2001, bi bila namreč le ponoven začetek upravnega postopka za dostop do dokumentov. Vsekakor pa je povračilo morebitne škode, nastale zaradi zamude pri odgovoru Komisije, mogoče zahtevati z odškodninsko tožbo.

Poleg tega se je Splošno sodišče v sodbi z dne 10. decembra 2010 v zadevi *Ryanair proti Komisiji* (od T-494/08 do T-500/08 in T-509/08, še neobjavljena) oprlo na ugotovitve iz sodbe Sodišča z dne 29. junija 2010 v zadevi *Komisija proti Technische Glaswerke Ilmenau*³⁷.

Splošno sodišče je tako opozorilo, da je v skladu s to sodbo za razlago izjeme iz člena 4(2), tretja alineja, Uredbe št. 1049/2001 v zvezi z varstvom namena preiskav treba upoštevati okoliščino, da zainteresirane stranke v postopkih nadzora državnih pomoči, razen zadevne države članice, nimajo pravice do pregledovanja dokumentov iz upravnega spisa Komisije, in torej priznati obstoj splošne domneve, da bi razkritje dokumentov iz upravnega spisa načeloma škodilo varstvu namena preiskav.

³⁶ Glej tudi sodbo Splošnega sodišča z dne 10. decembra 2010 v zadevi *Ryanair proti Komisiji* (od T-494/08 do T-500/08 in T-509/08, še neobjavljena).

³⁷ C-139/07 P, še neobjavljena.

Tako lahko Komisija v skladu s členom 4(2), tretja alinea, Uredbe št. 1049/2001 zavrne dostop do vseh dokumentov, ki se nanašajo na postopek nadzora državnih pomoči, ne da bi se predhodno opravil konkreten in posamičen preizkus teh dokumentov. Ta splošna domneva ne izključuje pravice zainteresirane stranke, da dokaže, da za dokument, katerega razkritje se zahteva, ta domneva ne velja ali da obstaja javni interes, ki upravičuje razkritje zadevnega dokumenta na podlagi člena 4(2) Uredbe št. 1049/2001.

Ker tožeča stranka v obravnavani zadevi ni navedla ničesar, s čimer bi dokazala, da za zadevne dokumente splošna domneva ne velja, je Splošno sodišče tožbo zavrnilo.

Podobno problematiko je Splošno sodišče obravnavalo v sodbi z dne 9. junija 2010 v zadevi *Éditions Jacob proti Komisiji* (T-237/05, še neobjavljena). Vendar so se v tej zadevi dokumenti, za katere je bil zaprosen dostop, nanašali na postopek v zvezi s koncentracijo podjetij, ki je bil na dan vložitve prošnje za dostop že končan. Splošno sodišče je v tem okviru razsodilo, da se ta izjema, ki varuje namene inšpekcij, preiskav in revizij, uporablja le, če bi lahko razkritje zadevnih dokumentov ogrozilo dokončanje teh dejavnosti. Res je, da ta izjema lahko zajema različne akte, sprejete v okviru preiskav ali inšpekcij, dokler preiskave ali inšpekcije potekajo, čeprav je posamezna preiskava ali inšpekcija, o kateri je bilo sprejeto poročilo, glede katerega je zaprosen dostop, končana. Vendar če bi priznali, kot trdi Komisija, da za zahtevane dokumente v obravnavani zadevi še vedno velja navedena izjema – dokler odločbi, s katerima se postopek konča, nista pravnomočni, torej dokler Splošno sodišče in po potrebi Sodišče ne zavrmeta tožb, vloženih zoper njiju, oziroma, v primeru razglasitve ničnosti, dokler Komisija ne sprejme ene ali več novih odločb – bi to pomenilo, da bi bil dostop do teh dokumentov podrejen negotovemu, prihodnjemu in morda časovno oddaljenemu dogodku. Iz tega izhaja, da za zahtevane dokumente ob sprejetju odločbe o zavrnitvi dostopa ni več veljala izjema v zvezi z varstvom namena preiskave. Če bi za njih vendarle veljala ta izjema, pa iz obrazložitve izpodbijane odločbe nikakor ni razvidno, da je Komisija konkretno in posamično proučila zahtevane dokumente.

Splošno sodišče je poleg tega pojasnilo, da obveznost poslovne skrivnosti, ki je razvidna iz člena 17 Uredbe št. 139/2004 in člena 287 ES ni tako obsežna, da bi lahko upravičila splošno in abstraktno zavrnitev dostopa do dokumentov, posredovanih v okviru priglasitve koncentracije. Pri presoji zaupnosti informacije je treba zato tehtati med legitimnimi interesi, ki nasprotujejo njenemu razkritju, in splošnim interesom, ki zahteva, da dejavnosti institucij Skupnosti potekajo čim bolj v skladu z načelom odprtosti delovanja. Komisija lahko tako s konkretnim in posamičnim preizkusom zahtevanih dokumentov zagotovi polni učinek določb, ki se uporabljajo na področju koncentracij, povsem v skladu z Uredbo št. 1049/2001. Splošno sodišče je dodalo, da na področju koncentracij za korespondenco med Komisijo in zainteresiranimi strankami ni mogoče šteti, da zanjo očitno velja izjema glede varstva poslovnih interesov, in da se mora Komisija o tem prepričati s konkretnim in dejanskim preizkusom vsakega posameznega dokumenta.

Status poslancev Evropskega parlamenta

1. Privilegiji in imunitete

Zadeva *Gollnisch proti Parlamentu* (sodba z dne 19. marca 2010, T-42/06, še neobjavljena) se nanaša na izjave B. Gollnische, takratnega poslanca Evropskega parlamenta, na tiskovni konferenci, ki bi lahko pomenile kaznivo dejanje. Predsednik Evropskega parlamenta je zaradi preiskave o izpodbijanju zločinov proti človeštvu, začete v Franciji, in na predlog L. Romagnolija, prav tako poslanca Evropskega parlamenta, Odboru za pravne zadeve predložil zahtevo za zaščito imunitete

tožeče stranke v skladu s postopkom iz člena 6(3) Poslovnika Parlamenta³⁸. Po obravnavi te zahteve in na predlog tega odbora je Parlament s sklepom z dne 13. decembra 2005 zavrnil zahtevo za zaščito imunitete, ker se na podlagi člena 9 Protokola o privilegijih in imunitetah Evropskih skupnosti³⁹ imuniteta poslancev nanaša na mnenje ali glas, ki ga je izrekel pri opravljanju svojih dolžnosti, v obravnavani zadevi pa ni bilo tako.

Splošno sodišče je o odškodninskem zahtevku za povrnitev škode, ki naj bi jo B. Gollnisch utrpel zaradi tega sklepa, razsodilo, da čeprav so privilegiji in imunitete, priznani s tem protokolom, funkcionalni, ker je njihov namen preprečiti oviranje delovanja in neodvisnosti Skupnosti, ostane dejstvo, da ta protokol ustvarja subjektivno pravico v korist določenih oseb, katere upoštevanje je zagotovljeno s sistemom pravnih sredstev, določenih s Pogodbo.

Poleg tega je L. Romagnoli s sklicevanjem na člen 10, prvi odstavek, točka (a), Protokola o privilegijih in imunitetah navedel, da je poslanska imuniteta, ki jo uživa B. Gollnisch, imuniteta, ki je navedena v določbah francoske ustave, ki določa, da lahko skupščina, katere član je poslanec, zahteva odložitev pregona. Ta člen Protokola o privilegijih in imunitetah namreč določa, da med zasedanjem Evropskega parlamenta njegovi člani na ozemlju svoje države uživajo imunitete, priznane članom parlamenta te države. Iz tega izhaja, da je bila na Parlament vložena zahteva za odložitev pregona, ki se je zoper B. Gollnisch začel že v Franciji, in ne zahteva za zaščito imunitete na podlagi člena 9 Protokola o privilegijih in imunitetah. Čeprav ima Parlament široko diskrecijsko pravico glede usmeritve odločitve v zvezi z zahtevo, kakršna je ta v obravnavani zadevi, ostane dejstvo, da vprašanje, ali je treba tako odločitev sprejeti na podlagi člena 9 ali člena 10, prvi odstavek, točka (a), Protokola o privilegijih in imunitetah, ni spadalo v diskrecijsko pravico Parlamenta. Splošno sodišče je zato ugotovilo, da Parlament ni sprejel odločitve o morebitni ustavitvi kazenskega pregona, čeprav člen 10 Protokola o privilegijih in imunitetah napotuje na nacionalno pravo za določitev obsega in področja uporabe imunitete, ki jo uživajo poslanci na svojem nacionalnem ozemlju, in da člen 26, tretji odstavek, francoske ustave določa odložitev kazenskega pregona med trajanjem poslanskega mandata. V obravnavani zadevi bi se torej poslanec lahko v okviru odškodninske tožbe skliceval na nezakonnost zavrnitve Parlamenta, da bi odločal na podlagi člena 10, prvi odstavek, točka (a), Protokola o privilegijih in imunitetah.

Odškodninski zahtevki za povrnitev škode zaradi škodovanja časti je bil kljub temu zavrnjen, ker ni bilo neposredne vzročne zveze med to škodo in ugotovljeno nezakonnostjo. Ob upoštevanju široke diskrecijske pravice Parlamenta bi lahko ta, če bi se oprl na člen 10, prvi odstavek, točka (a), Protokola o privilegijih in imunitetah, utemeljeno sprejel odločitev, da se zahteva odložitev pregona, in tudi odločitev, da se ta odložitev ne zahteva. Nezakonnost izpodbijanega sklepa ne more pomeniti neposrednega in odločilnega vzroka za poseg v čast, na katerega se sklicuje tožeča stranka.

2. Stroški in nadomestila

Splošno sodišče je v zadevi *Martin proti Parlamentu* (sodba z dne 16. decembra 2010, T-276/07, še neobjavljena) odločalo o predlogu za razglasitev ničnosti odločbe generalnega sekretarja Parlamenta, s katero je ta ugotovil neupravičeno izplačilo 163.381,54 EUR H. Martinu, poslancu Evropskega parlamenta, iz naslova dodatka za pomoč v sekretariatu in ga obvestil o izterjavi tega zneska.

³⁸ UL 2005, L 44, str. 1.

³⁹ Protokol o privilegijih in imunitetah Evropskih skupnosti z dne 8. aprila 1965 (UL 1967, 152, str. 13).

Parlament je zaradi preglednosti sprejel Pravilnik o povračilu in nadomestilu stroškov poslancev Evropskega parlamenta (PNS), ki v členu 14 določa, da poslanci vložijo zahtevo za odobritev dodatka za pomoč v sekretariatu, ki med drugim vključuje ime, naslov, državljanstvo, državo, kraj in datum rojstva asistenta ter njegov podpis, s katerim potrdi pravilnost teh podatkov. Splošno sodišče je ugotovilo, da so te zahteve sčasoma postajale strožje, zlasti s tem, da je treba zahtevi priložiti kopijo pogodbe med poslancem Evropskega parlamenta in njegovim asistentom, tako da se posreduje vsakršna nastala sprememba v zvezi z zahtevo za odobritev dodatka. Splošno sodišče je tudi opozorilo, da vsak poslanec ob nastopu funkcije prejme kopijo Pravilnika PNS, pri čemer ta prejem pisno potrdi. Nazadnje, poslanec Parlamenta se formalno zaveže, da bo dodatek za pomoč v sekretariatu izplačal asistentu, ki je naveden z imenom, od začetka opravljanja njegovih nalog, pri čemer je seznam akreditiranih parlamentarnih asistentov tudi javno dostopen.

Splošno sodišče je na podlagi vseh teh dokazov sklenilo, da so pogoji iz člena 14 Pravilnika PNS, zlasti glede navedb, ki jih mora vsebovati zahteva za odobritev dodatka, ki jo vloži poslanec Parlamenta za asistenta ali asistente, ki jih zaposli, bistveni. Splošno sodišče je v obravnavani zadevi poudarilo, da tožeča stranka Parlamentu ni sporočila nekaterih končnih prejemnikov plačil in da Parlament ni prejel obvestila o odpovedi nekaterih pogodb. Poleg tega tožeča stranka, po eni strani, na koncu leta ni povrnila neporabljenih sredstev in je, po drugi strani, sredstva, izplačana za nekatere asistente, uporabila za plače drugih oseb. V obravnavani zadevi je tožeča stranka kršila Pravilnik PNS in se zato v okviru svoje ničnostne tožbe ni mogla sklicevati na nepogojno pravico do uporabe prejetih sredstev.

Splošno sodišče je poleg tega poudarilo, da člen 71(3) finančne uredbe (ES, EURATOM) št. 1605/2002⁴⁰ Parlamentu nalaga nepogojno obveznost, da izterja nepravilno izplačane zneske. To obveznost ima tudi generalni sekretar v skladu s členom 27(3) Pravilnika PNS.

II. Odškodninski spori

1. Opredelitev spora kot spora o pogodbeni odgovornosti ali kot spora o nepogodbeni odgovornosti

Splošno sodišče je v sodbi z dne 16. decembra 2010 v zadevi *Systran in Systran Luxembourg proti Komisiji* (T-19/07, še neobjavljena) opozorilo, da je njegova pristojnost za obravnavanje odškodninske odgovornosti odvisna od pogodbene ali nepogodbene narave odgovornosti, ki je predmet spora. Tako je Splošno sodišče na področju pogodbene odgovornosti pristojno le, če obstaja arbitražna klavzula v smislu člena 238 ES. Če take klavzule ne bi bilo, Splošno sodišče na podlagi člena 235 ES dejansko ne bi moglo odločati o odškodninskem zahtevku, ki izvira iz pogodbene odgovornosti. Drugače bi Splošno sodišče razširilo svojo pristojnost tudi na področje zunaj sporov, katerih obravnavanje mu je taksativno pridržano s členom 240 ES, ker ta določba nacionalnim sodiščem priznava splošno pristojnost za obravnavanje sporov, v katerih je ena od strank Skupnost. Nasprotno, na področju nepogodbene odgovornosti je Sodišče pristojno, ne da bi se morale stranke v sporu o tem predhodno dogovoriti. Pristojnost Sodišča namreč neposredno izhaja iz členov 235 ES in 288 ES, drugi odstavek.

Splošno sodišče mora za ugotovitev svoje pristojnosti na podlagi člena 235 ES ob upoštevanju različnih elementov spisa preučiti, ali odškodninski zahtevek tožečih strank objektivno in

⁴⁰ Uredba Sveta (ES, Euratom) št. 1605/2002 z dne 25. junija 2002 o finančni uredbi, ki se uporablja za splošni proračun Evropskih skupnosti (UL L 248, str. 1).

popolnoma izhaja iz pogodbene ali nepogodbene obveznosti. Te elemente je mogoče ugotoviti zlasti iz preizkusa trditev strank, dejanja, ki je povzročilo škodo, katere povrnitev se zahteva, in vsebine pogodbenih ali nepogodbenih določb, na katere se sklicuje za rešitev spornega vprašanja. V tem okviru pristojnost Splošnega sodišča na področju pogodbene odgovornosti odstopa od običajnega prava in jo je zato treba razlagati ozko, tako da lahko Splošno sodišče obravnava le zahtevke, ki izhajajo iz pogodbe ali so neposredno povezani z obveznostmi, ki izhajajo iz nje.

Zato je moralo Splošno sodišče v obravnavani zadevi preučiti vsebino različnih pogodb, sklenjenih med skupino Systran in Komisijo. Taka preučitev pa spada na področje preizkusa pristojnosti, katere neobstoj je procesna predpostavka javnega reda, in ne more vplivati na spremembo vrste spora, tako da bi imel pogodbeno osnovo.

Splošno sodišče je ob temeljitem preizkusu trditev, ki so jih podale stranke, sklenilo, da je zadevni spor spor o nepogodbeni odgovornosti. Šlo je namreč za presojo domnevno nepravilne in škodljive narave razkritja informacij – s strani Komisije tretji osebi – ki jih varuje lastninska pravica, oziroma *know-how* brez izrecnega dovoljenja imetnika, glede na splošna načela, ki so skupna pravnim redom držav članic in ki se uporabljajo na tem področju, ne pa glede na pogodbene določbe.

2. Vzročna zveza

Splošno sodišče je v sodbi z dne 20. januarja 2010 v združenih zadevah *Sungro in drugi proti Svetu in Komisiji* (T-252/07, T-271/07 in T-272/07, ZOdl., str. II-55) zavrnilo odškodninsko tožbo, ki so jo vložile tožeče stranke za povrnitev škode, ki naj bi jim nastala zaradi sheme državne pomoči v sektorju bombaža, ki jo je Sodišče s sodbo z dne 7. septembra 2006 v zadevi *Španija proti Svetu* (C-310/04, ZOdl., str. I-7285) razglasilo za nično. V zvezi s tem se je oprlo na ugotovitev, da je za določitev škode, ki jo je mogoče pripisati določenemu krivdnemu ravnanju institucije Skupnosti, treba upoštevati učinke kršitve, ki je povzročila odgovornost, in ne učinkov akta, v katerega spada, ker bi sicer institucija lahko sprejela akt z istim učinkom, ne da bi kršila pravno pravilo. Z drugimi besedami, analiza vzročne zveze ne sme temeljiti na napačni premisi, da naj bi se institucija, če ne bi bilo nezakonitega akta, vzdržala ravnanja ali sprejetja nasprotnega akta – kar bi lahko prav tako pomenilo nezakonito ravnanje – ampak mora začeti s primerjavo med položajem, ki za tretjo zadevno osebo izvira iz krivdnega ravnanja, in položajem, ki bi zanjo nastal zaradi ravnanja institucije, ki je v skladu s pravnim pravilom.

3. Dovolj resna kršitev pravnega pravila, ki posameznikom daje pravice

Za ugotovitev nepogodbene odgovornosti Unije se zahteva, da tožeča stranka dokaže dovolj resno kršitev pravnega pravila, katerega cilj je dati pravice posameznikom.⁴¹

V okviru odškodninskega zahtevka za povrnitev škode, ki naj bi tožeči stranki nastala z odločbo Komisije, s katero je bil na podlagi člena 15a Druge direktive 75/319/EGS⁴² naložen odvzem dovoljenja za promet z zdravili za uporabo v humani medicini, ki vsebujejo amfepramon, je Splošno sodišče v sodbi z dne 3. marca 2010 v zadevi *Artegodan proti Komisiji* (T-429/05, še neobjavljena, v pritožbenem postopku) opozorilo, da je namen zahteve po dovolj resni kršitvi izogniti se temu,

⁴¹ Sodba Sodišča z dne 4. julija 2000 v zadevi *Bergaderm in Goupil proti Komisiji*, C-352/98 P, Recueil, str. I-5291, točki 42 in 43.

⁴² Druga Direktiva Sveta 75/319/EGS z dne 20. maja 1975 o približevanju določb zakonov in drugih predpisov o lastniških zdravilih (UL L 147, str. 13).

da bi obveznost plačila škode, ki jo zatrjujejo zadevna podjetja, ovirala izvajanje pristojnosti v splošnem interesu s strani zadevne institucije.

Pojasnilo je tudi, da v primeru, kadar je polje proste presoje zadevne institucije občutno zmanjšano oziroma ga sploh ni, ni nikakršne samodejne povezave med neobstojem pooblastila za odločanje po prostem preudarku zadevne institucije in opredelitvijo kršitve za dovolj resno kršitev prava Skupnosti. Res je obseg pooblastila za odločanje po prostem preudarku zadevne uprave odločilno merilo, vendar pa ni izključno. Sodišče Skupnosti mora namreč upoštevati kompleksnost položajev, ki se urejajo, težave pri uporabi ali razlagi besedil, stopnjo jasnosti in natančnosti kršenega pravila in neopravičljivost storjene napake. Iz tega je razvidno, da je zgolj zaradi ugotovitve nepravilnosti, ki je v podobnih okoliščinah ne bi storila povprečno pozorna in skrbna uprava, Unija lahko odgovorna.

Splošno sodišče je v obravnavani zadevi poudarilo, da mora organ, pristojen za sprejetje odločbe o ukinitvi ali začasnem preklicu dovoljenja za promet, v okviru uporabe Direktive 65/65/EGS⁴³ upoštevati splošno načelo prednosti varovanja javnega zdravja, ki je konkretizirano v materialnopравnih določbah navedene direktive. To načelo mu nalaga, prvič, izključno upoštevanje preudarkov glede varovanja zdravja, drugič, ponovni preizkus bilance pozitivnih učinkov in tveganj, ki jih predstavlja zdravilo, kadar novi podatki vzbujajo dvom glede njegove učinkovitosti ali njegove varnosti, in tretjič, izvajanje sistema dokazovanja po načelu previdnosti. V obravnavani zadevi se zato tožeča stranka v okviru svoje odškodninske tožbe ni mogla sklicevati na kršitev člena 11 Direktive 65/65. Težave v zvezi s sistematično razlago pogojev za ukinitve ali začasni preklic dovoljenja za promet lahko glede na celoten sistem Skupnosti v zvezi s predhodno odobritvijo zdravil zaradi neobstoja podobnega precedensa razumno pojasnijo napačno uporabo prava s strani Komisije. Splošno sodišče je tudi poudarilo, da je morala Komisija ob neobstoju dokazov o znanstvenem merilu, ki je odločilno za dajanje v promet zdravil za uporabo v humani medicini, ki vsebujejo amfepramon, v veljavnih smernicah, svojo odločbo sprejeti na podlagi zapletenega preizkusa zaporednih pripravljanih znanstvenih poročil, ki so bila pripravljena v okviru postopka preizkušanja, v katerem je bilo izdano končno mnenje glede amfepramona, in smernic, omenjenih v tem končnem mnenju. V teh okoliščinah je Splošno sodišče ugotovilo, da kršitev prava Skupnosti ni bila dovolj resna.

Poudariti je treba tudi, da je Splošno sodišče glede pogoja, da se mora zatrjevana kršitev nanašati na pravno pravilo, katerega namen je dajanje pravic posameznikom, razsodilo, da namen upoštevanih določb Direktive 75/519, ki razmejujejo področja pristojnosti Komisije in držav članic, ni dajanje pravic posameznikom. Poseben namen teh določb je namreč delitev pristojnosti med nacionalnimi organi in Komisijo glede postopka vzajemnega priznavanja nacionalnih dovoljenj za promet. V obravnavani zadevi se torej tožeča stranka v okviru svoje odškodninske tožbe ni mogla sklicevati na okoliščino, da odločba Komisije nima nobene pravne podlage zaradi nepristojnosti Skupnosti, in na dejstvo, da je zlasti zato dosegla razglasitev njene ničnosti.

4. Kršitev avtorske pravice in pravice do *know-how*

V zgoraj navedeni sodbi *Systran in Systran Luxembourg proti Komisiji* so navedene nove razvojne rešitve glede odškodninskih sporov in spoštovanja avtorske pravice in pravice do *know-how* ter odločitev o zapletenem sporu med družbo Systran in Komisijo, ki izhaja iz javnega razpisa v zvezi z vzdrževanjem in jezikovno nadgradnjo samodejnega prevajalskega sistema Komisije.

⁴³ Direktiva Sveta 65/65/EGS z dne 26. januarja 1965 o približevanju zakonov in drugih predpisov, ki se nanašajo na lastniška zdravila (UL 22, str. 369).

Družba Systran Luxembourg je med 22. decembrom 1997 in 15. marcem 2002 za posebne potrebe Komisije na področju prevajanja prilagodila svoj računalniški program za samodejno prevajanje Systran-Unix in ga poimenovala EC-Systran Unix. Komisija je 4. oktobra 2003 objavila javni razpis za vzdrževanje in jezikovno nadgradnjo svojega sistema za samodejno prevajanje. Storitve, ki jih je Komisija zaupala izbranemu ponudniku tega naročila, so se med drugim nanašale na „izboljšave, prilagoditve in dodatke jezikovnih rutin“, „specifične izboljšave programov za analizo, prenos in sestavo“ ter „posodobitev sistema“, ki so bili zajeti v javnem razpisu.

Zaradi tega javnega razpisa je družba Systran – matična družba družbe Systran Luxembourg – stopila v stik s Komisijo in jo obvestila, da se ji za predvidena dela zdi, da bi lahko posegala v njene pravice intelektualne lastnine. Komisija je po več srečanjih z družbo Systran ugotovila, da ta ni predložila „dokazil“, s katerimi bi dokazala obstoj pravic, ki bi jih ta družba lahko uveljavljala glede njenega sistema za samodejno prevajanje EC-Systran Unix. Komisija je tako ugotovila, da skupina Systran ni bila upravičena nasprotovati delom, ki jih je opravila družba, ki je bila uspešna na javnem razpisu, in je zato oddala naročilo, ki je bilo predmet javnega razpisa.

Ker je Komisija nezakonito razkrila svoj *know-how* tretji osebi in ker je izvršila poneverbo, ko je izbrani ponudnik izvedel nedovoljene spremembe različice EC-Systran Unix, sta družbi Systran in Systran Luxembourg zoper njo vložili odškodninsko tožbo. V zvezi s tem je Splošno sodišče ugotovilo, da je Komisija s tem, da je izvršila dela, ki vključujejo spremembo elementov v zvezi z različico Systran-Unix računalniškega programa Systran, brez predhodnega soglasja skupine Systran, ravnala nezakonito, pri čemer je kršila splošna načela, ki so skupna pravnim redom držav članic in ki veljajo na področju avtorske pravice in pravice do *know-howa*. Ta nepravilnost, ki pomeni dovolj resno kršitev avtorske pravice in pravice do *know-howa* skupine Systran v zvezi z različico Systran-Unix računalniškega programa Systran, je bila taka, da je povzročila nepogodbno obveznost Unije.

Ker je bilo ugotovljeno nepravilno ravnanje Komisije, je Splošno sodišče odločilo, da zatrjevana škoda, in sicer poslovna škoda, ki je posledica izgube potencialnih strank in težav pri komuniciranju z obstoječimi strankami družbe Systran, ter finančna škoda, ki je posledica izgube njene ekonomske privlačnosti za investitorje in oslabitev neopredmetenih sredstev, neposredno izhaja iz kršitve avtorske pravice in pravice do *know-howa* družbe Systran s strani Komisije.

Splošno sodišče je določilo odškodnino za škodo, ki jo je utrpela družba Systran v višini 12.001.000 EUR, ki je vključevala tudi nadomestilo, ki bi ga morala plačati Komisija, če bi zaprosila za dovoljenje za uporabo pravic intelektualne lastnine družbe Systran za izvedbo del, naštetih v javnem razpisu, posledice, ki bi jih ravnanje Komisije lahko imelo na ustvarjen promet družbe Systran, in odškodnino za nepremoženjsko škodo. Poleg tega je treba navesti, da je Splošno sodišče izjemoma pojasnilo, da je posredovanje sporočila za medije omogočilo tudi povrnitev nepremoženjske škode v naravi, ki pomeni poseg v ugled družbe Systran zaradi nezakonitega ravnanja Komisije.

III. Pritožbe

Leta 2010 je bilo zoper odločbe Sodišča za uslužbenke vloženi 24 pritožb, pritožbeni senat Splošnega sodišča pa je končal 37 zadev. Dve od njih si zaslužita posebno pozornost.

Prvič, Splošno sodišče je v sodbi z dne 8. julija 2010 v zadevi *Komisija proti Putterie-De-Beukelaer* (T-160/08 P, še neobjavljena) opozorilo, po eni strani, da je nepristojnost avtorja akta, ki posega v položaj, tožbeni razlog, ki spada na področje kogentnega prava, ki ga mora sodišče Unije po

potrebi preizkusiti po uradni dolžnosti, in po drugi strani, da neupoštevanje postopkovnih pravil v zvezi s sprejetjem akta, ki posega v položaj, pomeni bistveno kršitev postopka, ki jo sodišče Unije lahko preuči tudi po uradni dolžnosti. Zato je zavrnitev preučitve notranjega pravnega sredstva, ki ga določajo procesna pravila, ki se uporabljajo za sprejetje akta, ki posega v položaj, bistvena kršitev postopka in jo lahko Sodišče za uslužbence obravnava po uradni dolžnosti.

Drugič, poudariti je treba, da je Splošno sodišče prvič odločalo o zadevi, ki jo je Sodišče po preizkusu sodbe, izdane v pritožbenem postopku, vrnilo v razsojanje. V sodbi z dne 8. julija 2010 v zadevi *M proti EMA* (T-12/08 P-RENV-RX, še neobjavljena) je ugotovilo, da lahko pritožbeno sodišče v nekaterih okoliščinah meritorno odloči o tožbi, čeprav je bil postopek na prvi stopnji omejen na ugovor nedopustnosti, ki mu je sodišče na tej stopnji ugodilo. Tako bi lahko bilo, kadar, po eni strani, razveljavitev izpodbijane sodbe ali izpodbijanega sklepa nujno vodi do določene meritorne odločitve o zadevni tožbi ali, po drugi strani, preizkus utemeljenosti ničnostne tožbe temelji na izmenjavi trditev strank v okviru pritožbe, sprejete na podlagi razlogovanja prvostopenjskega sodišča. Če takih posebnih okoliščin ni, v zvezi s stanjem postopka ni dovoljeno odločanje v smislu člena 61 Statuta Sodišča Evropske unije in člena 13(1) Priloge k temu statutu. Zato mora pritožbeno sodišče zadevo vrniti v razsojanje prvostopenjskemu sodišču, da to meritorno odloči o tožbi. Tako je Splošno sodišče samo vrnilo zadevo v razsojanje Sodišču za uslužbence.

IV. Predlogi za izdajo začasne odredbe

Predsednik Splošnega sodišča je leta 2010 odločal o 41 predlogih za izdajo začasne odredbe, kar pomeni bistveno povečanje števila vloženih predlogov v primerjavi z letom 2009 (24 predlogov). Sodnik za izdajo začasne odredbe je leta 2010 končal 38 zadev, leta 2009 pa 20 zadev.

Predsednik Splošnega sodišča je s sklepoma z dne 15. januarja in 25. novembra 2010 v zadevi *United Phosphorus proti Komisiji* (T-95/09 R II in T-95/09 R III, neobjavljena) ugodil predlogoma za podaljšanje ukrepa odloga izvršitve odločbe, s katero je bilo prepovedano trženje aktivne snovi fitofarmaceutskih sredstev. S sklepom z dne 28. aprila 2009 v zadevi *United Phosphorus proti Komisiji* (T-95/09 R, neobjavljen) je že priznal nujnost zadeve, pri čemer je kot odločilno upošteval to, da je tožeča stranka po sprejetju te odločbe sprožila novouvedeni hitri upravni postopek za oceno aktivnih snovi, v okviru katerega so bile njene možnosti za uspeh večje kot v okviru postopka, v katerem je bila izdana odločba o prepovedi, in to, da bi bil ta hitri postopek lahko končan le nekaj mesecev po datumu, ki je bil določen za umik zadevne aktivne snovi s trga. Na podlagi tega je sklenil, da ni razumno prepovedati trženja snovi, za katero se zdi verjetno, da bo njeno dajanje v promet dovoljeno le nekaj mesecev pozneje. Zato je predsednik Splošnega sodišča po potrditvi obstoja *fumus boni juris* in presoji, da se tehnika interesov nagiba na stran tožeče stranke, razglasil odlog izvršitve odločbe o prepovedi do 7. maja 2010.

Dalje, tožeča stranka je s sklepom z dne 15. januarja 2010 dosegla podaljšanje odobrenega odloga do 30. novembra 2010, ker se je izkazalo, da hitri postopek ne bo končan pred 7. majem 2010 in da se elementi, s katerimi je bila utemeljena prvotna odobritev odloga izvršitve, niso spremenili. Tožeča stranka je na začetku novembra 2010 vložila nov predlog za podaljšanje, pri čemer se je sklicevala na dejstvo, da bo hitri postopek za oceno aktivnih snovi zanjo pozitivno rešen. Komisija je namreč sprožila postopek za registracijo zadevne snovi, direktiva, ki vsebuje tako odobritev, pa bi morala začeti veljati 1. januarja 2011. V teh okoliščinah je predsednik Splošnega sodišča s sklepom z dne 25. novembra 2010 podaljšal odlog izvršitve odločbe o prepovedi do 31. decembra 2011 v delu, v katerem zavrača registracijo zadevne aktivne snovi. Glede fitofarmaceutskih proizvodov, ki vsebujejo to snov, je opozoril, da je odločba o prepovedi državam članicam nalagala, da prekličejo registracijo teh proizvodov, in da se je odlog, odobren s predhodnima sklepoma, nanašal tudi na

preklic registracij za navedene proizvode. Tožeča stranka pa bi morala celo po začetku veljavnosti registracije zadevne snovi pri nacionalnih organih vložiti nove zahtevke za registracijo teh fitofarmaceutskih proizvodov, ki vsebujejo navedeno snov, ker bi bilo treba te proizvode umakniti s trga pred odobritvijo nacionalnih registracij. V zvezi s tem je predsednik Splošnega sodišča ugotovil, da nova direktiva o registraciji ni vsebovala nobene določbe o razveljavitvi odločbe o prepovedi, tako da je ta ob neobstoju podaljšanja že odobrenega odloga nalagala preklic registracij za proizvode, ki jih je takrat imela tožeča stranka. Nova direktiva tudi ni vsebovala nobene določbe, ki bi upoštevala odlog, odobren s sklepoma z dne 28. aprila 2009 in 15. januarja 2010, da bi se izognilo prekinitvi trženja zadevnih fitofarmaceutskih proizvodov in zagotovilo razumno prehodno obdobje med odločbo o prepovedi in začetkom izvajanja nove direktive. Predsednik Splošnega sodišča je zato že odobren odlog podaljšal do 31. decembra 2011, in sicer glede preklica registracij fitofarmaceutskih proizvodov, ki vsebujejo zadevno aktivno snov, pri čemer je poudaril, da je bila pri tem ukrepu upoštevana neškodljivost te snovi, kot je bila dokončno ugotovljena v hitrem postopku za oceno aktivnih snovi.

Glede predlogov za izdajo začasne odredbe, ki temeljijo na domnevni nezmožnosti tožečih strank, da bi plačale globe, ki jih je naložila Komisija za kršitev pravil o konkurenci, je predsednik Splošnega sodišča v sklepu z dne 7. maja 2010 v zadevi *Almamet proti Komisiji* (T-410/09 R, neobjavljen) potrdil sodno prakso, po kateri mora tožeča stranka podati konkretne navedbe, podprte z overjenimi natančnimi dokumenti, iz katerih bi bil jasno in popolnoma razviden njen finančni položaj, ki bi sodniku za izdajo začasne odredbe omogočil presojo natančnih posledic, ki bi jih po vsej verjetnosti imela ta stranka, če ne bi bili sprejeti predlagani začasni ukrepi. Predsednik je na podlagi te sodne prakse ugotovil, da sklicevanje tožeče stranke na zgolj ustno zavrnitev banke, na katero se je obrnila za pridobitev bančne garancije, ni zadostno. Dodal je, da čeprav je bila za večinskega delničarja večkrat uporabljena sodna praksa glede upoštevanja skupine podjetij, razlogovanje v zvezi s tem ne izključuje njene upoštevnosti tudi, če je potrebno, za manjšinske delničarje, pri čemer lahko nekateri manjšinski delničarji glede na delniško strukturo utemeljijo, da se upoštevajo njihova finančna sredstva. Ker je bila v obravnavani zadevi delniška struktura tožeče družbe sestavljena iz dveh glavnih delničarjev, ki sta imela v lasti 50 % in 30 % njenega kapitala, bi morala ta družba sodniku za izdajo začasne odredbe posredovati natančne podatke o manjšinskem delničarju, ki je imel v lasti 30-odstotni delež.⁴⁴

Poleg tega se je v okviru prvega predloga za izdajo začasne odredbe, vloženega v okviru Uredbe (ES) št. 1907/2006⁴⁵, postavilo vprašanje o vzročnosti med zatrjevano škodo in ukrepom, katerega odlog je bil predlagan. Predsednik Splošnega sodišča je s sklepom z dne 26. marca 2010 v zadevi *SNF proti ECHA* (T-1/10 R, neobjavljen) zavrnil predlog za odlog izvršitve vključitve kemikalije na „seznam snovi, ki vzbujajo veliko skrb“, ker nobena določba Uredbe št. 1907/2006 ni določala prepovedi ali omejitve proizvodnje, trženja ali uporabe te snovi zgolj zaradi njene vključitve

⁴⁴ V tem kontekstu je treba omeniti še neko drugo zadevo, ki se je obravnavala zaupno glede na možnost stečaja tožeče stranke, če bi se odkril njen negotov finančni položaj, in ki se je nanašala na predlog za oprostitev obveznosti, ki jo je naložila Komisija, da se zagotovi bančna garancija kot pogoj za to, da se globe, ki ji je bila naložena, ne izterja takoj. Ker je tožeča stranka že začela izvajati načrt postopnega plačila Komisiji, je predsednik Splošnega sodišča v skladu s členom 105(2) Poslovnika sprejel sklep o odlogu, ki mu je sledilo zaslišanje, da bi se stranki spodbudilo k sklenitvi sodne poravnave. Ker sta stranki dejansko dosegli dogovor, je bila zadeva o predlogu za izdajo začasne odredbe izbrisana iz vpisnika.

⁴⁵ Uredba (ES) št. 1907/2006 Evropskega Parlamenta in Sveta z dne 18. decembra 2006 o registraciji, evalvaciji, avtorizaciji in omejevanju kemikalij (REACH), o ustanovitvi Evropske agencije za kemikalije ter spremembi Direktive 1999/45/ES ter razveljavitvi Uredbe Sveta (EGS) št. 793/93 in Uredbe Komisije (ES) št. 1488/94 ter Direktive Sveta 76/769/EGS in direktiv Komisije 91/155/EGS, 93/67/EGS, 93/105/ES in 2000/21/ES (UL L 396, str. 1).

na navedeni seznam. Glede strahu, da bi industrija in potrošniki ta seznam razumeli kot „črno listo“ snovi, ki se jim je treba izogibati, je bilo ugotovljeno, da ker ni nikakršne samodejnosti med vključitvijo snovi na sporni seznam in njeno postopno nadomestitvijo z drugimi snovmi, se morda negativni odzivi strank tožeče stranke ne morejo šteti za posledice, o katerih bi lahko razumno sklepal gospodarski subjekt le iz tega, da je snov opredeljena, kot da vzbuja veliko skrb. Predsednik Splošnega sodišča je razsodil, da bi šlo ob domnevi, da so ti negativni odzivi pojasnjeni s spremembo politike zadevnih gospodarskih subjektov, ki bi bila utemeljena z veliko občutljivostjo glede nevarnih snovi, za samostojno izbiro teh gospodarskih subjektov, ki bi pomenila odločilen vzrok zatrjevane škode.

Na področju postopkov javnega razpisa je treba omeniti sklep z dne 31. avgusta 2010 v zadevi *Babcock Noell proti Skupnemu podjetju Fusion for Energy* (T-299/10 R, neobjavljen), ki je bil izdan v zadevi, ki se je nanašala na mednarodni načrt izgradnje in upravljanja z jedrskim fuzijskim reaktorjem (ITER), ki je bil namenjen dokazu znanstvene in tehnološke zmožnosti fuzijske energije. V okviru tega načrta je bilo ustanovljeno Evropsko skupno podjetje za ITER, katerega naloga je prispevati k hitrejši uveljavitvi fuzijske energije. Za to skupno podjetje objavlja razpise za oddajo javnega naročila za dobavo blaga, opravljanje del ali storitev. Glede javnega razpisa, objavljenega za oddajo javnega naročila za dobavo navitij za torusno polje ITER je tožeča stranka, in sicer družba, ki deluje na področju jedrske tehnologije, oddala ponudbo za zadevno javno naročilo, ki pa je bila zavrnjena z obrazložitvijo, da ni bila v skladu s specifikacijo. Tožeča stranka je vložila tožbo za razglasitev ničnosti zavrnilne odločbe in odločbe o oddaji javnega naročila drugemu podjetju, hkrati pa je vložila predlog za izdajo začasne odredbe, ki je bil zavrnjen, ker v obravnavani zadevi nobeden od pogojev za odobritev predlaganih začasnih ukrepov ni bil izpolnjen.

Glede pogoja nujnosti sodnik za izdajo začasne odredbe ni priznal domnevnega škodovanja ugledu tožeče stranke, ker udeležba v postopku javnega razpisa nujno pomeni tveganje za vse udeležence, zavrnitev ponudbe ponudnika na podlagi pravil za oddajo javnih naročil pa sama po sebi ne povzroči škode. Če je bila ponudba neke družbe zavrnjena nezakonito, je še manj razlogov za predpostavko, da bi bila lahko povzročena velika in nepopravljiva škoda za njen ugled, saj ta nezakonita zavrnitev ni povezana z njenimi sposobnostmi, z ničnostno tožbo pa bo načelno zagotovljena tudi povrnitev morebitne škode za njen ugled. Poleg tega je glede tehtanja interesov sodnik za izdajo začasne odredbe poudaril, da se mora interes tožeče stranke, da bi lahko za oglaševanje navedla zadevno javno naročilo, podrediti splošnemu interesu Unije in interesu njenih državljanov za hitro uresničitev načrta ITER, katerega bistven politično-ekonomski pomen je razviden iz dejstva, da je ta načrt namenjen izkoriščanju fuzije kot vira energije, ki je potencialno neomejen, gotov, trajnosten, okolju prijazen in ekonomsko konkurenčen ter od katerega ima lahko Unija velike koristi.⁴⁶

Nazadnje je treba poudariti pravni, gospodarski in družbeno-kulturni pomen sklepov z dne 30. aprila, 19. avgusta, 19. oktobra in 25. oktobra 2010, ki jih je predsednik Splošnega sodišča izdal v združenih zadevah *Inuit Tapiriit Kanatami in drugi proti Parlamentu in Svetu* (T-18/10 R, T-18/10 R II, T-18/10 R II INTP in T-18/10 R II (v pritožbenem postopku), neobjavljeni). Ti sklepi temeljijo na Uredbi (ES) št. 1007/2009⁴⁷, s katero je bilo za dobro počutje živali in za oblikovanje usklajenih pravil za trženje izdelkov iz tjulnjev od 20. avgusta 2010 prepovedano dajanje teh izdelkov na

⁴⁶ Na področju javnih naročil je treba omeniti še neobjavljene sklepe o zavrnitvi z dne 15. oktobra 2010 v zadevi *Nexans France proti Skupnemu podjetju Fusion for Energy* (T-415/10 R); z dne 26. marca 2010 v zadevi *Sviluppo Globale proti Komisiji* (T-6/10 R); z dne 5. februarja 2010 v zadevi *De Post proti Komisiji* (T-514/09 R) in z dne 20. januarja 2010 v zadevi *Agriconsulting Europe proti Komisiji* (T-443/09 R).

⁴⁷ Uredba (ES) št. 1007/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. septembra 2009 o trgovini z izdelki iz tjulnjev (UL L 286, str. 36).

trg, razen tistih, ki so pridobljeni z lovom, ki ga po tradiciji izvajajo Eskimi in pomeni sredstvo za njihovo preživljanje. Ta izjema je bila utemeljena s temeljnimi gospodarskimi in družbenimi interesi Eskimov, ki lovijo tjulnje, pri čemer je ta lov pomemben sestavni del njihove kulture in identitete. Dovoljenje v korist Eskimov mora biti urejeno z izvedbeno uredbo, ki jo sprejme Komisija.

Januarja 2010 je več lovcev in lovcev s pastmi na tjulnje, predelovalcev izdelkov iz tjulnjev in trgovskih družb, ki tržijo take izdelke ali jih uporabljajo v zdravstvene namene, vložilo tožbo za razglasitev ničnosti Uredbe št. 1007/2009, februarja 2010 pa predlog za odlog izvršitve navedene uredbe. Predsednik Splošnega sodišča je s sklepom z dne 30. aprila 2010 ta predlog zavrnil. Potem ko je ugotovil, da dopustnosti glavne tožbe ni mogoče izključiti in da so ničnostni razlogi, na katere se sklicujejo tožeče stranke, dovolj upoštevni in resni, da lahko pomenijo *fumus boni juris*, je kljub temu sklenil, da zadeva ni nujna, pri čemer je zlasti poudaril, da Komisija še ni sprejela izvedbene uredbe za uveljavitev dovoljenja v korist Eskimov.

Julija 2010 so tožeče stranke vložile nov predlog za izdajo začasne odredbe, ki je bil utemeljen z novim dejstvom, in sicer z objavo osnutka izvedbene uredbe Komisije. Navajale so, da naj bi bila prihodnja izvedbena uredba, ki bi začela veljati 20. avgusta 2010, povsem neustrezna in naj bi dovoljenju v korist Eskimov odvzela vsakršen praktičen pomen. Predsednik Splošnega sodišča je s sklepom z dne 19. avgusta 2010 temu novemu predlogu na podlagi člena 105(2) Poslovnika ugodil in odložil izvršitev Uredbe št. 1007/2009 v delu, v katerem je glede tožečih strank omejila dajanje na trg izdelkov iz tjulnjev, in to do sprejetja sklepa, s katerim se bo postopek za izdajo začasne odredbe končal.

Predsednik Splošnega sodišča je s sklepom z dne 25. oktobra 2010 končal postopek za izdajo začasne odredbe in zaradi neobstoja nujnosti zavrnil nov predlog za izdajo začasne odredbe, vložen julija 2010. Prvič, ker med tožečimi strankami ni bilo nobenega subjekta javnega prava, se te niso mogle sklicevati na splošne gospodarske, družbene in kulturne interese Eskimov, ampak je morala vsaka od njih dokazati, da bi ji Uredba št. 1007/2009 lahko posamično povzročila resno in nepopravljivo škodo, če bi bil predlog za izdajo začasne odredbe zavrjen. Tožeče stranke pa takih dokazov niso predložile. Lovci na tjulnje in lovci na tjulnje s pastmi ter predelovalci izdelkov iz tjulnjev niso navedli svojih dohodkov iz lova ali drugih dejavnosti niti svojega osebnega premoženja in niso predložili nobenega potrdila pristojnega organa, iz katerega bi bila razvidna njihova pravica do socialne pomoči, nadomestila za brezposelnost ali kakršne koli druge pomoči, čeprav so bili v poročilu, ki so ga sami predložili, navedeni programi subvencij za podporo lovu na tjulnje, ki obstajajo na Grenlandiji in v Kanadi, njihovima državama izvora. Trgovske družbe, ki delujejo v tem sektorju, niso predložile nobenega številčnega podatka, ki bi omogočal presojo resnosti zatrjevane škode glede na velikost in promet vsake posamezne družbe.

Nazadnje, glede izvedbene uredbe Komisije tožeče stranke niso dokazale nezmožnosti oblikovanja sistema sledljivosti, ki ga nalaga ta uredba in ki bi moral omogočiti identifikacijo izdelkov iz tjulnjev, ki so jih ulovili Eskimi. Nasprotno, v poročilu, ki so ga same predložile, so omenjeni sistemi sledljivosti, ki so se že dejansko uporabljali na Grenlandiji (uporaba etikete s črtno kodo in z napisom „Lov, ki ga po tradiciji izvajajo Eskimi za svoje preživetje“). Tožeče stranke niso navedle razlogov, zakaj grenlandskih sistemov sledljivosti ne bi bilo mogoče prilagoditi zahtevam izvedbene uredbe.